

● **POHODNIŠTVO... PLEZANJE... PUSTOLOVSKE AKTIVNOSTI... ŠT. 3**

www.drustvo-strmina.si • revija@drustvo-strmina.si • www.europeansummitsproject.com

APRIL, 2015

VELIKI SNEŽNI PARADIŽ
TURNO KOLESARSTVO
PLEZANJE PO "ŽELEZNIH" POTEH

SMEH IN POT NAPREJ

**Boris
Strmšek
Strmina**

Zelena barva se je vrnila v naravo. Z njo še vse ostale, ki nas pozdravljajo s cvetov okoli nas. To še ne pomeni, da smo pozabili na sneg. Še vedno je tam zgoraj in še vedno ga bomo občasno pozdravili. A nič ni večno. Razžalostila nas je vest, da je odšel Urban Golob. Fejst fant, ki smo ga vsi spoštovali in občudovali njegovo borbo z zahrbtno boleznijo skozi večji del življenja. Sedaj so nam ostali spomini, njegova knjiga Na beli steni, ostalo nam je veliko njegovih zapisov in fotografij. Tudi njegove smeri v stenah, ki jih je tako imel rad. Toda čas gre naprej in mi z njim.

Ko sva pred kratkim obiskala hrvaške gore v okolici Knina, naju je kar nekoliko pretreslo. Prazne hiše, zapuščene vasi, nobene perspektive za tiste, ki so ostali in še vztrajajo. A v nekaterih še vseeno tli nekaj upanja, neka iskrica, ki se lahko razplamti v svetlo prihodnost. Če smo dovolj vztrajni, seveda. Tako je pač na vsakem koraku, tudi v naravi, gorah. Če ne vztrajamo in obupamo že na polovici poti, ne bomo dosegli vrha smeri ali gore. Zato ne smemo pozabiti, kaj nas je napotilo, da smo naredili prvi korak. In ko je težko, se usedimo, privoščimo si počitek, občudujemo razglede, poklepetajmo s prijatelji, najdemo razlog za smeh. Nadaljevanje poti bo tako lažje, cilj pa nekaj bližje. V bistvu je smeh tisti, ki nas najhitreje po-

žene naprej. Pomislite, kako je vselej super, ko so naša druženja popestrena s šalami in smehom. Nedolgo nazaj smo bili v Domžalah na tradicionalnem gorniškem večeru, kjer nas je Marko Lukič pošteno nasmejal s hudomušnim pripovedovanjem o svoji plezalski poti. Na tej poti smo se velikokrat skupaj smejali. Ne bom pozabil, koliko smeha je bilo na enem od naših tradicionalnih izletov z Danico na Triglav. Ko se je zbrala družina Štajercev in Gorenjcev, je naš Simon pripovedoval šale kot po tekočem traku. Smejale sem se tri vice nazaj, ker nisem vsega skupaj dohajal, Gorenjci pa so ob smehu komaj uspeli naročiti pijačo, ki smo jo na koncu tako popili mi. Plezalski vikendi v Ospu konec osemdesetih, ko smo se razbolelih prstov od plezanja ob večerih posedli pri teti Elici ter ob refošku, kitari in balinčkah pogruntali marsikatero močno. Trebušne mišice so velikokrat zelo trpele. O tem bi lahko napisali knjigo, mogoče dve. Veliko podobnih zgodb iz sten in prijetnih večerov se je nabralo s prvomajskih plezalnih taborov v Paklenici. In veliko je tistih, ki so v teh družabnih dogodkih nastopali. Nekaterih so že odšli, z drugimi se še vedno občasno srečujemo. In se spomnimo na tiste fejest fante, ki jih več ni, ter na naš smeh. Ja, res, treba se je družiti ter smejati in to čim bolj pogosto!

Izdaja: Društvo za pustolovske aktivnosti STRMINA, Maroltova 30, 2000 Maribor

Zbrala in uredila:

Boris Strmšek in Tamara Leskovar

Sodelavci:

Karmen Razlag, Mateja Mazgan

Postavitev: Polona Mesec

Veseli bomo vašega soustvarjanja revije, prispevki in komentarji so dobrodošli. Pošljite jih na elektronski naslov:

revija@drustvo-strmina.si

TA PLEH IMA RES SVOJO DUŠO

**120 let Aljaževega stolpa
na vrhu Triglava**

Župnik Jakob Aljaž z Dovjega je ob vse večjem nemškem vplivu v naših gorah kupil vrh Triglava in nanj dal postaviti pločevinasti stolp, ki ga je sam načrtoval in financiral. Z njim je nadomestil propadajočo leseno triangulacijsko piramido na vrhu. Stolp je postavil klepar (in dolgoletni župan) Anton Belec iz Šentvida pri Ljubljani s pomočnikom in sicer 7. avgusta 1895. Slavnostno odprtje in blagoslovitev stolpa sta bila 22. avgusta 1895. Navzoči so bili župnik Aljaž, Matej Hubad, Andrej Gassner ter Aljaževa pomočnika Janez Klinar - Požganc in Tomaž Košir - Kobar. »Požganc vrže dinamitni patron, ki močno počí, zamašek šampanjske buteljke skoči kvišku s pokom, mi zapojemo Ave maris stella, potem Triglav moj dom in otvoritev je bila končana.« se je župnik Aljaž kasneje spominjal dogodka. Napis »Aljažev stolp« na pločevinastem zavetišču je bil prvi slovenski napis na Triglavu in v njegovi okolici. Stolp in vrh Triglava je župnik Aljaž podaril slovenski planinski organizaciji.

Z leti je bil stolp večkrat obnovljen in prepleskan, v svoji zgodovini pa je njegov namen od zasilnega zavetišča na vrhu prešel v pravi simbol naše najvišje gore. Ob obletnici je nastal tudi film »Ta pleh ima dušo!« avtorja Vojka Anzeljca, po Sloveniji pa se seli istoimenska razstava o tej slovenski triglavski znamenitosti. Trenutno je razstava, ki smo jo videli tudi v okviru festivala gorniškega filma v Ljubljani, na ogled v Planetu Tuš Celje (do 10. maja), kamor se je preselila iz Kranja, nato pa bo še v Planetu Tuš Maribor (13. – 24.5.), Tuš centru Ljubljana BTC (25.5. – 21.6.) in Pla-

netu Tuš Koper (22.6. – 6.8.). Na razstavi lahko občudujete repliko stolpa v naravni velikosti, na voljo pa je tudi veliko materiala, ki govori o njegovi zgodovini in pomenu za slovenske gornike.

UREJANJE NOVE POTI NA LISCO

Kmalu se nam obeta nova zavarovana plezalna pot in sicer na Lisco. Tehnična ekipa Komisije za planinske poti PZS v sodelovanju in s pomočjo markacistov PD Lisca Sevnica je pričelo urejati pot, ki bo mestoma plezalna (varovana z jeklenico, nadelana s klini, stopi ...) in poteka po južnem pobočju Lisce nad vasjo Cirje. **Vse pohodnike na Lisco opozarjamo, da je pot do nadaljnjega zaprta in da je gibanje po njej (zaradi vaše varnosti) strogo prepovedano!** Na vseh dostopih so tudi uradne opozorilne table KPP PZS o začasni zapori poti. Dela bodo predvidoma zaključena v mesecu maju, kar je odvisno od vremenskih razmer in razpoložljivosti ekipe prostovoljcev.

VELIKI SNEŽNI PARADIŽ OB POLNI LUNI

Ko sem se prvič znašel v dolini Valsava-ranche oziroma vasici Pont, kjer je izhodišče za turo na Gran Paradiso, je bilo to pravzaprav naključje. Z Miškom sva šla nekam nad Chamonix, bil je v načrtu tudi Mont Blanc in se mi je na poti nenadoma utrnila ideja, da bi bilo fino »skočiti« na kakšen višji hrib za aklimatizacijo. Pozno zvečer sva pritavala do parkirišča na koncu ceste, prespala zraven avtomobila, v nekem čudnem nedoločenem vremenu sva krenila navzgor šele ob devetih dopoldan, mimo kočice Vittorio Emanuele II sva s pretežno gruščnatega ledenika Gran Paradiso prečila raje čez greben na ledenik Laveciau ter po njem vijugala med razpokami do vršnega dela in v mešanici megle ter modrega neba z dodatkom vetra splezala čez vršne skale do

kipca Madone, ki označuje vrh. Vsaj enega od vrhov, ker menda je tisti sosednji proti severu enako visok. Ampak to je le nekaj deset metrov razlike. Navzdol so naju lovile nevihte in strele, ki so udarjale zelo blizu. Na koči sva bila presenečena nad prijaznostjo in ugodnimi cenami, ob devetih zvečer pa sva v dolini zmetala opremo v avto in čez uro in pol bila že v Chaminoxu.

Na začetku aprila smo se ob polni luni spet odpravili tja. Sprva slaba napoved se je spremenila v dobro, ta pa na koncu v nekaj vmesnega. Lahko bi rekli tudi, da bo slabo in ostali doma, a smo zgodaj zjutraj prvo aprilsko soboto sedli v kombi in se zapeljali tistih 700 kilometrov iz Ljubljane (iz Maribora dobrih 800) v dolino Aosta in nato v stransko dolino do vasi

Na Gran Paradiso sem se po prvem srečanju vračal še velikokrat, saj je kljub precejšnji oddaljenosti od Slovenije verjetno najugodnejša gora za spoznavanje z Alpami in višino 4000 m. Turo je možno izpeljati v dveh dneh, z vrha pa občudovati alpske vrhove vse od Monte Rose čez Mont Blanc do Dauphineje. Je šesti najvišji vrh Grajskih Alp, kamor spada tudi najvišji alpski vrh Mont Blanc.

Pont. Za slabo napoved je bilo na parkirišču presenetljivo veliko avtomobilov in temperature že blizu pomladnih, čeprav je izhodišče na dobrih 1900 m. Na smuči smo stopili kar ob parkirišču. Vsaj trije, ostali štirje so bili namreč peš oziroma s krpljami. Vzpon do kočice Vittorio Emanuele II na višini 2732 m je bilo skoraj triurno preizkušanje razmer in iskanje najboljših linij za vzpon. Popoldanska visoka oblačnost je namreč povzročila, da je bil sneg pomrznjen, pod površjem pa še vseeno razmehčan od sonca, zato se je občasno prediralo. Predre pa se običajno takrat, ko je najmanj potrebno ali ne pričakuješ. Eden od gornjskih Murphijev tako pravi in to vsekakor drži.

Glede na to, da so bili moji sopotniki bolj novi v osrednjih Alpah, sem razumel navdušenje nad kočico in postrežbo. Za razliko od naših koč je tukaj nekaj več reda in

ponudba ter postrežba skoraj na nivoju dolinskih restavracij. Nekoč bo treba raziskati, kaj pripelje do takšne razlike med kočami pri nas in tistimi drugod po alpskem visokogorju. Mogoče je le to, da drugod bolj resno jemljejo gornišstvo kot obliko turizma, ki (lahko) prinaša precej denarja!?

Zjutraj smo stopili na nekaj centimetrov novega snega, ki je zapadel čez noč in nas zvečer prikrajšal za pogled na polno luno. Tukaj sem jo že večkrat opazoval, saj je čas na prehodu med marcem in aprilom najbolj ugoden za ture na najvišji samostojen italijanski štiritisočak. Nebo sta si delila modrina in nekaj oblakov, vendar je zaenkrat modrina zmagovala. Upali smo, da bo tako ves dan. Jutranje temperature niso bile nič kaj spomladanske. Ko se opremimo in krenemo iz toplega zavetja, pod nami škripa pomrznjen

sneg. Smo le ena od skupin, ki imajo isti cilj. Upam samo, da ne bo gneče na vrhu, kjer je nekaj zadnjih metrov »ozko grlo«. Smučarji gredo naprej, naši pešci pa za nami. Sprva je še prijetno, ko smo zagreti, kmalu pa popusti vpliv kože in mraz zagriže v prste klub toplim rokavicam. Migamo, drgnemo, iščemo toplo zavetje za roke pod oblaci in upamo, da se bo temperatura dvignila v dopoldanskem času. Tudi druge skupine imajo iste težave. Vsi mahajo z rokami in se poskušajo ogreti. In medtem smo vse višje in višje. Blaža se ne počuti dobro in z Jernejem obrneta, počakala bosta pri koči. Ostali pa se dalje borimo s snegom, mrazom, rahlim vetrom in meglo, ki nam prežene modrino neba. Občasno posneži in vidljivost je slaba. Na srečo se dobro znajdem

na tem terenu, pa tudi nekaj sledi je, ki so jih pustili naši predhodniki. Ko me je že drugič zanohtalo v roke, smo končno na mestu, kjer se stikata ledenika Gran Paradiso in Laveciau, do vrha ni več daleč. Tukaj se tudi združita obe poti, naši se priključi tista s kože Chabot (2750 m), ki ima bolj ledeniški značaj. Na poti, kjer se vzpenjamo mi, ni potrebna vrv, saj ni ledeniških razpok, le v vršnem delu srečamo kakšno ozko, kamor pa še čvelj ne gre. Še najbolj markanten je ledeni odlom ob stiku ledenikov, ki se z vršnega platoja spušča navzdol. Tega seveda obidemo daleč naokoli, saj krenemo po položni dolinici proti Colle dell Becca di Moncorve (3851 m), od tam pa zavijemo levo navzgor na položen vršni plato in proti skalnim stolpom na vrhu gore. Tok-

rat nam uspe vzpon celo s smučmi, kar sicer ni vselej mogoče, saj je na prehodu pogosto led. Počasi se v megli pretipamo tik pod vrh. Smuči in nahrbtnike pustimo ob snežni razpoki tik pod skalami. Skozi meglo se pojavijo obrisi skalnih stolpov in modrega neba. Opremljeni z vrvjo, pasovi in vponkami se povzpnejo še zadnje metre. Gneče ni, veliko jih je že sestopilo, nekateri so obrnili brez vrha, srečamo le vodnika s skupino Nizozemcev, ki jim pomagam na najbolj kočljivem delu, da gre vse skupaj hitreje. Megle so se nekoliko umaknile in naredile prostor soncu. Hitro naredim vrvno ograjo do kipca Marije oziroma Madone na vrhu. Kmalu smo vsi na vrhu in zremo naokoli. Povsod megleno morje, le bližnji vrhovi in ledeniki se prikažejo na trenutke. Ob samovarovanju na vrvni ograji se vsi iz moje skupine hitro prebijejo nazaj čez izpostavljeno mesto, za njimi poberem vrv, nato pa odbrzimo proti dolini. Miha, Erik in jaz na smučeh, Barbara in Žan pa peš. Seveda nas megla nekoliko zadrži,

vendar se po nekaj sto višinskih metrih odpre in sestop gre precej hitreje. Smučanje je sicer kar naporno, saj se menjava mehek in pomrznjen sneg, a pozno popoldan smo vsi v Pontu. 1300 metrov vzpona in 2100 metrov spusta ta dan je začinenega z dolgo vožnjo proti domu. In polna luna nas na poti med Milanom in Benetkami vseeno pozdravi ter spremlja precejšen del poti.

TISTI ZGORAJ NI PUSTIL, DA ODIDE

Pripravil:
**Boris
Strmšek**

Fotografije
arhiv:
Dejan Grm

Čisto običajen dan v gorah. Vreme sicer ne prav idealno, dokaj hladno je, tudi veter pihlja čez vrhove naših Alp, čez nebo se vlečejo oblaki. Kljub vsemu je v gorskih višavah precej ljubiteljev razgledov, ki zrejo daleč proti nižinam. Na Kredarici pod vrhom našega očaka se zbere kar nekaj gornikov. Medtem z vrha gore od Aljaževega stolpa, ki že 120 let kraljuje na vrhu Triglava, sestopa Dejan. Hitro, kakor običajno, saj ne spada med kakšne gorske lenuhe, za njim so že številni maratoni in gorski teki. Čez zasnežen greben proti Malemu Triglavu, nato pa navzdol.

Dejana Grma so nekaj pred poldnevom tistega nenavadnega dne ob koncu februarja opazili ležati na snegu ob vznožju vršnega dela Triglava blizu poti, ki vodi proti vrhu s Kredarice. Alpinisti in reševalci, ki so bili slučajno na koči, so takoj sprožili akcijo in mu pomagali do prihoda helikopterja. 200-metrski padec je na srečo preživel...

Veter nekoliko dviga zasnežene kristale, nikjer nikogar. Razen samotne postave, ki sestopa proti toplemu zavetju Doma na Kredarici.

Dogodek je bil nenavaden že iz tega stališča, saj je trajalo zelo dolgo, da so te sploh opazili na snežišču po nesreči. Se pravi, da si bil na vršnem delu gore sam... Kako in koliko se pa na kratko sam spomniš tega dogajanja?

Na vrhu sem bil sam. Spominjam se vsega, kar je bilo do nesreče. Od Aljaževega stolpa sem se vračal po dobri snežni podlagi, vremensko tudi ni bilo tako slabo. Veter ni povzročal težav, ker tudi ni bil tako močan. Okrepil se je šele kasneje, po pričevanju drugih. Sonca ravno ni bilo. Od Malega Triglava, natančneje razcepa Planika-Kredarica imam pa zamegljen spomin. Tistega se ne spomnim, zbudil sem se pa v bolnici čez 2 dni, ker so me dali v umetno komo. S Kredarice so me opazili, da se premikam. Tam je bila tudi punca, ki je prišla do koč s prijateljicami. Rešili so me, predvsem alpinisti iz Ajdovščine z Stojanom na čelu, ki so bili namenjeni na vrh, a so se zaradi tega premislili. Ogrevali so me vse do prihoda helikopterja, ki je tudi imel težave z letenjem zaradi vse bolj okrepljenega vetra.

Čeprav je bila nesreča na videz huda, pa si imel kar veliko srečo, odnesel si jo brez večjih poškodb, le s prsti na rokah je bilo nekoliko več težav...

Če gledamo, od koder sem padel, je zares neverjetno. Skoraj 200 metrov in vmes same skale. Bila je velika sreča, čeprav jaz temu ne pravim tako. Tisti zgoraj me

je dobro varoval oziroma ni pustil da že odidem. Roka, predvsem prsti, so zgledali zelo slabo, ko sem se zbudil, ampak so se že naslednji dan tako popravili, da skoraj nikomur ni bilo jasno, kako je to mogoče. Prve dni sem imel roke zavite v vato. Udarjeno sem imel bolj levo stran telesa, predvsem se mi je razbolela leva roka in brez fizioterapije pri Robertu Drobnetu v Celju je zagotovo sedaj še ne bi mogel dvigniti. To je športni fizioterapevt, ki dela čudeže. Noge so bile v brezhibnem stanju in tudi prsti so se začeli postavljati v dobro stanje, le paziti sem moral, da ne bi bilo preveč mrzlo, zato so pa poskrbele rokavice, predvsem iz kuhane volne.

Izredno hitro si se vrnil nazaj na gorske strmine, tudi na „kraj zločina“. Mesec dni po nesreči si stal ponovno na vrhu Triglava. Ti je to vzbudilo kakšne posebne občutke? Vzpon, se-stop, mesto nesreče?

Res je, po dveh tednih sem prišel z bolnice. Verjeli ali ne, naslednji dan sem stal na domači Kislici. Nekako sem se izmuznil, saj je velika večina mislila, da moram samo ležati. Kmalu sem odšel tudi proti Triglavu, takoj ko sem končal z bolniško. V izredno lepem vremenu sem se odpravil na vrh, a je bilo predvsem za povratek pretoplo in že kar malo nevarno zaradi odjuge. Večina je bila verjetno mnenja, da me bo strah odvrnil od gorskih strmin, a je bilo obratno. Sedaj imam še večje veselje do gora ter tudi teka v hrib in na skalnati podlagi nisem opustil. Imam še dosti načrtov in udeležil se bom tudi letošnje prve ultra gorske tekme Ultra Vipava 105 km.

Čemu bi pripisal svojo hitro rehabilitacijo in vrnitev v formo?

Imam veliko voljo do teka in predvsem to mi je dajalo motivacijo za naprej. Domači in punca Staša so bili vseskozi ob meni in

njim gre največja zasluga. Bolnišnica v Jesenicah, kjer sem bil prvih 5 dni, je pa zagotovo ena najbolj prijaznih in tukaj moram izpostaviti medicinske sestre ter zdravnika Caroto, ki je prav tako ljubitelj gora.

Kakšne posledice pusti takšna nesreča na človeški psihi? Oziroma ali gledaš sedaj kaj drugače na gore, ture, gorske podvige?

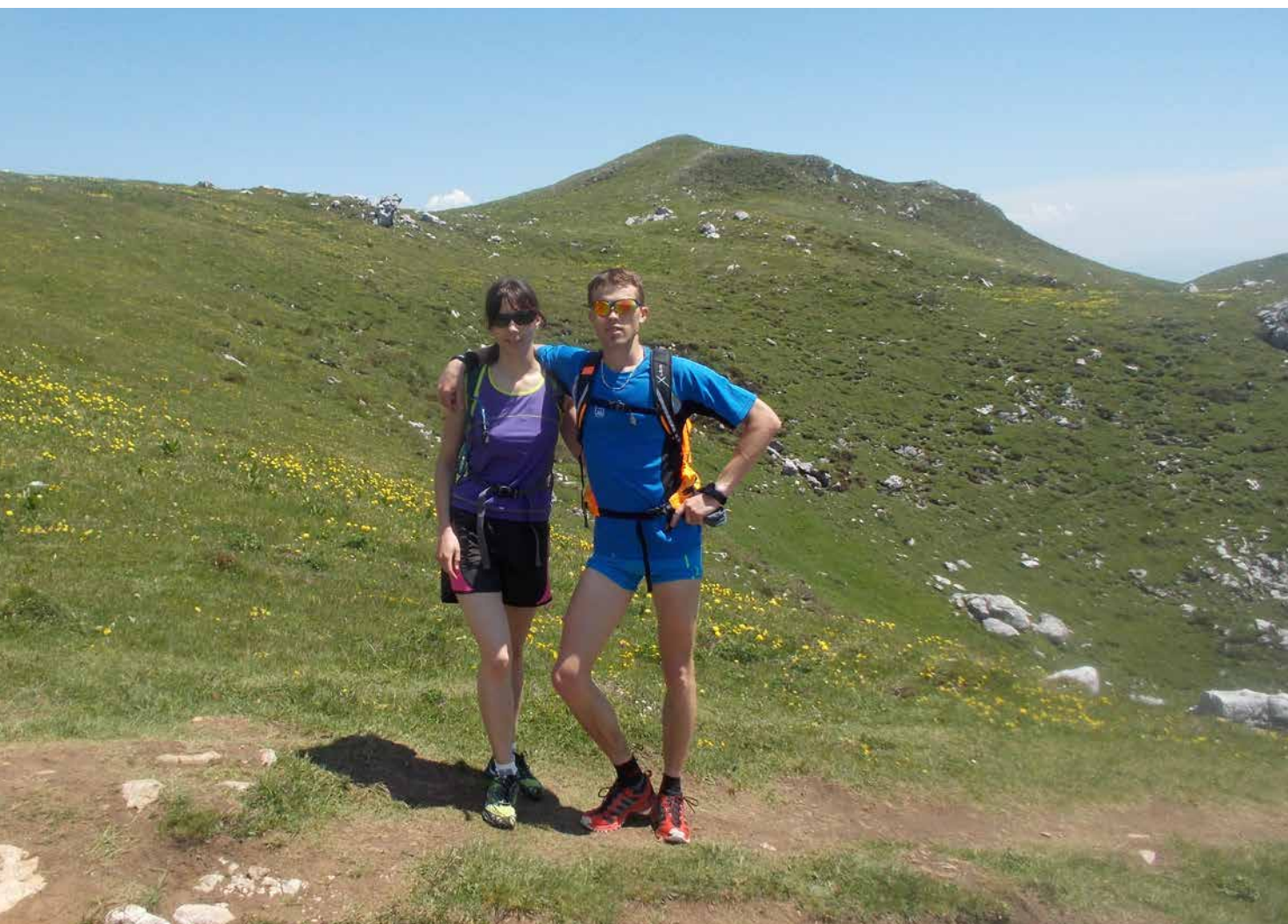
Spraševal sem se kaj je šlo narobe, da sem padel? Verjetno tega odgovora ne bom nikoli dobil, zdaj ni pomembno. Sedaj za spremembo sestope vzamem maksimalno previdno. Psihološko pa se ni nič spremenilo, le da imam še večjo voljo do gora.

Sedaj si že v polni aktivnosti, za teboj je vrsta zanimivih in težkih tur, tudi

tekmovanja... Kakšni pa so načrti za naprej, vsaj v gorniškem smislu?

Kondicijo sem vzdrževal, izgubil sem le na hitrosti, a bom poizkusil v prihodnosti to nadoknaditi. Kratkih tekem se raje ne udeležujem, so mi bolj pri srcu dolge. 9. maja se bom prvič preizkusil na Ultra Vipava 105 km s skoraj 6000m vzpona in prav toliko spusta. Jeseni pa kakšne tekme na hrvaškem, kot so 42 km Učka trail in Ultra Krk. Če bo šlo vse po načrtih, hočem odteči tudi Grintovec-Stol-Triglav v čim boljšem času s tekaškim ultra kolegom Marjanom ali pa vsaj njemu pomagati, da izboljša čas 17 ur.

Skratka, Dejanu volje in načrtov ne primanjkuje. Želimo mu lahko le vso srečo in previden korak v prihodnost!

... pa TAka

Pogledava vremensko napoved, sonce bo in vetra skoraj nič. Na hitro se odločiva, greva čez dva dni, na najvišji vrh Hrvaške. In potem se norišnica začne. Samo še tole pospravim, samo še tole operem, samo še tole kupim... Opravi-lom, kar ni videti konca. Ne vem zakaj, saj itak vse počaka, ampak predno grem od doma rada vse pospravim, da me ob prihodu čaka prijeten, svež dom. In pogovori s fanti oziroma bolj vprašanja in prošnje: Pojdi k babi v sredo, kaj pišeš v četrtek, kako greš na trening, ne zamujaj v šolo, lepo poskrbite za Neli, sku-hajte kosilo, operite perilo, pospravite za sabo, pazite nase, bodite pridni... Ah to večno mamino teženje. Rože sem raje sama zalila.

Sledi pozno večerno pakiranje. Se odločiva, da bova šotorila, pa je potrebno poiskati vso opremo, ki je počivala čez zimo. Moje spalne vreče ni nikjer. Spet akcija in iskanje, seveda nekomu smo jo že pred meseci posodili, a se še ni vrnila. Še dobro, da smo se spomnili, kje je in jo dobili, drugače bi me kar pošteno zeblo v šotorčku na Dinari. Topla je, puhasta. In ko naslednji dan ob petih zjutraj zazvoni budilka, sem tako utrujena, da jo utišam in si rečem, le še za pet minut zaprem oči. A so se minute raztegnile na dobro urco. Pa saj se nama nikamor ne mudi, se tolaživa, se posloviva ob osmih in odpeljeva novim pustolovščinam naproti. Plan poti je delno v najinih glavah, nekaj opisov poti imava s seboj, karto Dinare računava, da lahko kupiva kje ob poti. Nič ne komplicirava. Krajše počitnice so pred nama, malo druženja v naravi, malo raziskovanja.

Ne morem iz svoje kože in vzamem s seboj še mojo ustvarjalno košaro iz žaklo-vine, polno preje. Idej je tako veliko, da kar med vožnjo nakvačkam torbico za drobnarije, ki jo preizkusim na turističnem delu najine tridnevne avanture.

Paše malo odklopa v nekem drugem svetu, prepustiti se toku in si ogledati znamenitosti, za katere sploh nisi vedel, dokler se nisi peljal mimo. Čas ni najin gospodar. Gore in kamnite ravnine, zelene doline z rečnimi izviri, jezero, jama, zapuščeni kraji, mesteca, trdnjave. Vse to si ogledava na najini poti. Dalmatinska Zagora je nekaj posebnega, prav tako Dinara s svojimi cvetočimi travniki. Po dolgem in počez prehodiva pogorje nad Kninom.

Vsega lepega je enkrat konec, a še preden prideva domov, rečem: »Maja pa lahko greva na najvišje vrhove v Črni gori, Kosovu, Makedoniji in Albaniji, so čisto skupaj.« Pač ne morem iz svoje kože. Ko stopiva doma skozi vrata pa.... Ni da bi govoril, čisto nova zgodba.

Tamara Leskovar

SAMOTEN VRH V SAMOTNIH GORAH

Tamara
&
Boris

»Pa ide nekako...« se je nasmejala stara pastirica, ki sva jo srečala na cesti pred Glavašem. Nekaj dni nazaj je bila tukaj prava vremenska groza, dež, veter, padal je tudi sneg, nama pove. Danes pa je sonce in toplo, torej sva dobro izbrala čas. Zaželim si srečo in kmalu sva pri majhnem naselju, ki je enako, kakor vsa ostala tukaj naokoli – prazno in tiho. Čeprav se vidi, da hiše niso povsem zapuščene, saj nekdo skrbi za okolico. Parkirava avto ob koncu ceste, se opremiva in nato naju dalje vodijo markacije ter table za »planinsko kučo«, ki je takoj za hišami. V bistvu gre za planinsko zavetišče, ki so ga v nekdanjem kontejnerju uredili planinci iz Kijeva. Tudi tukaj ni nikogar. Sonce je

že visoko, ko kreneva navzgor proti vrhu gore, do katerega je še kar nekaj ur hoje. Otovorjena tudi z opremo za prenočevanje počasi ubirava pot čez položno pobočje, krasi ga redko drevje in grmičevje, ki še ni pričelo prav zeleneti, le nekaj cvetja je po tratah. Pred nama se dvigajo ostanki stare trdnjave. Kmalu sva pri njej. Nekdaj mogočna zgradba, ki je bila zgrajena v 14. stoletju, sedaj sameva na pobočjih gore. Kmalu pustiva za seboj trdnjavo Dinarić in se potopiva v samoto Dinare.

Če želimo na najvišji hrvaški vrh, se je treba odpraviti najprej v Knin. Avtocesto proti Zadru in Splitu zapustimo pri Sv. Roku in čez zaključek Ličkega polja zapeljemo skozi Gračac proti nekoč kraljevskega mestu Knin. Med južnim Velebitom in severno Dinaro nas cesta pripelje skozi napol zapuščene vasi do kotline med hribovjem. S kninske trdnjave iz 10. stoletja je zelo lep pogled na Dinaro in najvišji hrvaški vrh Sinjal (1831 m). Ime je dobil po signalih, ki so jih pastirji pošiljali z vrha gore navzdol v Kijevo, mesto ob vznožju, vsaj tako pravi ena od legend. Sinjal je namreč le drugo ime za signal. Za vzpon na vrh sta dve možnosti. Lahko se odpravimo iz smeri Knina, kar pomeni vsaj šest ur hoje, če pa se zapeljemo do Planinskega doma Brezovac (1050 m), kamor vodi makadamska cesta, je od tukaj še slabe tri ure vzpona. Druga možnost je z jugovzhoda iz vasi Glavaš. Tam je planinska postojanka na višini 550 m, do vrha pa nas čaka na pol poti še bivač Martinova košara (1287 m), ki je urejen v starem pastirskem stanu. Vzpona je za okoli pet

ur. Stalno odprtih planinskih postojank ni, za vse informacije pa je najbolje povprašati planince iz Knina in Kijeva. Pot na vrh Sinjala je markirana in lepo speljana. Priporoča se prečenje gore, vendar si boste v tem primeru morali organizirati prevoz.

Iz kninske utrdbe, kjer sva si v simpatični restavraciji privoščila zares okusno in tudi poceni kosilo, naju je pot vodila do dobro vidne znamenitosti na obrobju Knina – slap »Topoljski buk« rečice Krkič. Ko sva stala pod 22 metrov visokim slapom, s katerim se konča rečica Krkič ter se spodaj nadaljuje kot reka Krka, blizu vznožja slapu so namreč tudi izviri, sva se odločila, da se ob vznožju Dinare zapeljemo po znameniti Napoleonovi cesti proti mestecu Kijev. Slap v spomladanskem času mogočno buči in daje Krki poglavitno količino vode ob njenem začetku. Skozi ozko in vijugasto sotesko vodi ob rečici makadamska cesta s kamnitim mostom, zgrajena med leti 1805 in 1813. V ugašajočem dnevu sva ob rečici srečevala zapuščene mline, v 15 kilometrih pa le en avto. Skozi Kijev sva nadaljevala pot do vasi Cetina in tam prespala kar v avtu med vasjo in »najino« goru. Tukajšnje vasi so namreč večinoma zapuščene, le redki ljudje še živijo v njih. Nekaj je temu krivo opuščanje živinoreje sredi osemdesetih, vojna vihra v devetdesetih letih prejšnjega stoletja pa je pregnala še večino ostalih. Le »penzioneri« so ostali, kakor nama je povedal možakar, ki je urejal pokopališče pri znameniti cerkvi »Sv. Spasa« v Cetini. Cerkev je iz 9. stoletja in je eden najpomembnejših starohrvaških spomenikov. Po obisku treh najbolj slikovitih izvirov reke Cetine, vse skupaj jih je menda devet, sva se odpravila proti Glavašu, kjer se prične najin vzpon na vrh gore.

Dinara je predvsem kraški svet. Suh, ne preveč porasel, drevesa in grmovje hit-

ro zamenjajo travnate planjava, ki so primerne le za pašo, sicer pa pretežno kamnit. Počasi sva hodila navzgor čez lepo speljano pot po dokaj položnih pobočjih desno nad dolinico, imenovano Pekasova draga. Precej toplo je, na srečo je občasno zapihal veter čez zaobljene gorske robove. Okoli 900 m visoko prideva do črne cevi, iz katere teče voda. Izvir so uredili, da je možno natočiti dragoce- no tekočino, ki je sicer tukaj redka.

Čeprav pod Dinaro izvirajo kar tri pomembne hrvaške reke – Krka, Cetina in Zrmanja, pa je voda v gorah redek pojav, predvsem čez poletje je tukaj suša. Pastirji so zbirali predvsem deževnico v kamnitih vodnjakih, poznali so tudi redke skrite izvire. Pastirjev je sedaj malo, kamniti pastirski stani pa propadajo.

Sinjal – Dinara (1831 m), najvišji vrh Hrvaške
Koordinate: N 44° 3' 44.9" E 16° 22' 58.3"

Po dveh urah hoje se znajdeva na travnati planoti, kjer je nekaj pastirskih stanov, v enem je urejeno zasilno zavetišče, imenovano Martinova košara. Na začetku planote se pot razcepi. Levo gre pot direktno na vrh, desno vodi do zavetišča. Midva se ustaviva pri zavetišču, kjer je v notranjosti nekaj pogradov in celo peč. Drva je treba prinesiti, saj jih v okolici ni prav veliko, voda je v bližnji kamniti cisterni, kjer se zbira deževnica. Pot nadaljujeva nekoliko po svoje. Ne vrneva se nazaj na pot proti vrhu Sinjale, temveč slediva nekaj časa markacijam proti Jančiji glavi (1585 m), vrhu, ki se dviga severno od planine. Kmalu jo ubirava kar po brezpotju med vzpetinami, vrtačami, čez travnate poljane, dokler ne naletiva spet na slabo vidno markirano pot blizu vrha Jančije glave. Povzpneva oziroma bolj splezava še na vrh, kamor markacije sicer ne vodijo, je pa zgoraj postavljena kamnita oznaka. Nato naju pot vodi dalje proti najvišjemu hrvaškemu vrhu, ponekod prečiva snežne zaplate. Pozno popoldan sva na grebenu, kjer srečava spet običajno markirano pot. Zadnji del poteka med ruševjem, še kratek vzpon in stojiva pri kamnitem znamenju na vrhu gore. Takšnim geografskim oznakam pravijo tudi »geosinjal«, spet je tukaj povezava z imenom gore. Na bližnji vzpetini je velik bel kovinski križ.

V daljavi se proti jugozahodu za raztegnjenim Kozjakom svetlika v meglicah morska gladina, proti jugovzhodu se med Dinaro in hribovjem Svilaja razteza modrina Peruškega jezera, ki je v bistvu akumulacijsko jezero na reki Cetini. Na grebenu Dinare se dvigajo še deloma zasneženi vrhovi, verjetno je viden med njimi Veliki Troglov (1912 m), najvišji vrh Dinare, ki pa leži že na ozemlju BIH.

Lahen vetrič in prihajajoč večer naju preženeta nazaj proti nižinam. Ko se za nama rdeči nebo in počasi ugaša dan, si poišče-

va ob poti ravno travnato zaplato, kjer si postaviva majhen šotorček. Ko se na nebu prižgejo zvezde, je najina spalnica pripravljena. Čeprav je bila temperatura okoli ničle, nama ni bilo hudega. Veter naju je pustil pri miru, le zaradi tankih podlog sva se nekoliko premetavala, na srečo je bila pod nama gosta suha trava, ki je vsaj malo poskrbela, da kosti niso preveč trpele. Zgodaj zjutraj gorsko tišino preženejo ptice in sonce hitro posveti na najino bivališče. Nobene vlage ni, zato kmalu pospraviva najino zavetišče, spakirava nahrbtnike in se počasi odpraviva čez travnata pobočja s cvetjem, tudi narcise in avriklji so vmes, navzdol proti Glavašu. Spet pozdraviva staro utrdbo, pri planinski koči v Glavašu si skuhava kosilo. Po dveh dneh samote, saj razen redkih živali nisva srečala nikogar, naju raziskovalni duh popelje še naokoli po Dalmatinski zagori, kamor se zagotovo še kdaj vrneva, saj skriva vrsto čudovitih naravnih znamenitosti. Najprimernejši čas za obisk je april in še posebej cvetoči maj ter jesenski meseci. V zimskem času je Dinara primerna tudi za zimske vzpone in celo turno smučanje, pogosta ovira je le hladen veter. ●

TURNO KOLESARSTVO

Besedilo in
foto arhiv:
**Karmen
Razlag**

V objemu narave, bujnih zelenih gozdov, se ob pritiskanju na pedala v klanec, ki mestoma postane zelo strm, mestoma njegova strmina pojenja, menjava pokrajina in se odpirajo čudoviti razgledi. Razgledi na griče, hribe in gore, odvisno od tega, kam nas naš tokratni klanec ponese. In na vrhu se ti srce zasmee, ko se zaveš, da si z lastno močjo, brez ogljičnega odtisa, prikolesaril na vrh.

Kolesarjenje, predvsem gorsko, postaja vedno bolj priljubljena aktivnost. Ocenjuje se, da je v Sloveniji okoli 160.000 kolesarjev, od tega več kot polovica prav gorskih.

TURNO KOLESARSTVO

Gorsko kolesarjenje (angleško »MTB«) se je razvilo v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko je vedno več kolesarjev začelo voziti po planinskih in gorskih poteh. Nad gorskimi kolesi se navdušuje tudi vedno več planincev. Tako se je razvila posebna zvrst gorskega kolesarstva, t.i. **turno kolesarstvo** (angleško »all mountain«), ki se razlikuje od drugih vrst gorskega kolesarjenja (spust, cross-country, idr). Turno kolesarstvo je netekmovalna oblika gorskega kolesarjenja v naravnem okolju, kjer kolesar uživa tako pri vzponu kot pri spustu, njegov cilj je doživetje v naravi. Turni kolesar skozi svojo planinsko vzgojo pridobi tudi znanje o varovanju naravnega okolja in o nevarnostih gibanja v njem. To znanje s pridom uporablja pri svojih aktivnostih v naravi, spoštuje naravo in pravice ostalih uporabnikov.

KOMISIJA ZA TURNO KOLESARSTVO (KTK)

19. maja 2007 je bilo na skupščini **Planinske zveze Slovenije** (PZS) sprejeto dopolnilo statuta in med dejavnosti članov PZS je bila dodana tudi dejavnost »turno kolesarstvo«. Ostale, se pravi tekmovalne vrste gorskega kolesarstva, so domena kolesarske organizacije. Ustanovljena je bila **Komisija za turno kolesarstvo** z nalogo, da usmerja delovanje turnih kolesarjev ter s tem tudi prispeva k sožitju uporabnikov planinskih poti. Dejavnosti Komisije za turno kolesarstvo

PZS so tako promoviranje turnega kolesarstva, organizacija skupnih tur po načelu turnega kolesarjenja, vzpodbujanje povezovanja turno kolesarskih odsekov znotraj planinskih društev PZS, izvajanje izobraževanj za turnokolesarskega vodnika I in II, sodelovanje s Komisijo za pota kakor tudi naloge usmerjene v spremembo zakonodaje v smeri večje svobode turnega kolesarstva.

PRIPOROČILA TURNIM KOLESARJEM

Dejavnost turnih kolesarjev je v priporočilih **Združenja planinskih organizacij alpskega loka** (Club Arc Alpin) predstavljena tako, da ima kolesarstvo poleg pohodništva za eno od okolju najsprejemljivejših športnih vrst v hribih. Zaradi tega tudi društva, ki so včlanjena v CAA, v okviru izobraževalnih tečajev in prireditev spodbujajo in podpirajo turno kolesarstvo na različne načine.

10 priporočil Združenja planinskih organizacij držav alpskega loka (CAA) je bilo oblikovanih zato, da bi turnokolesarske ture potekale varneje, okolju bolj prijazno in brez nesporazumov:

1. Zdravi na kolo
2. Skrbno načrtujte kolesarsko turo, ki naj ustreza vaši vzdržljivosti in sposobnostim
3. Kolesarite samo po ustreznih poteh (ne kolesarite zunaj utrjenih poti)
4. Preglejte svoje kolo pred vsakim kolesarjenjem
5. Poskrbite, da imate s seboj vse, kar potrebujete
6. Vedno nosite čelado
7. Pešci imajo prednost
8. Uravnavajte svojo hitrost (prilagodi-te svojo hitrost razmeram)
9. Ne puščajte sledi
10. Pomislite na živali

SLOVENSKA TURNO KOLESARSKA POT

Komisija za turno kolesarstvo pripravlja krožno kolesarsko pot, ki vključuje vse pomembnejše slovenske gorske skupine, kakor tudi povezuje posamezne planinske koč, ki bodo obvezne točke poti. Pot meri okrog 1.800 km in premaga 50.000 metrov višinske razlike v vzponu. Osnovna trasa poti tehnično ni posebej zahtevna, saj KTK z omenjeno potjo želi zajeti širok krog turnih kolesarjev. Kljub temu je mestoma naporna, ponekod je potrebno kolo tudi potiskati, vendar nikjer nositi. Pot vodi po neprometnih stranskih cestah, poljskih poteh, gozdnih vlakih in stezah. V priporočeni smeri je za dobro pripravljene kolesarje vozna skoraj v celoti. Osnovni trasi se bo postopoma dodajalo kratke zahtevnejše variante, namenjene predvsem spustom.

Pri načrtovanju poteka poti so bile upoštevane omejitve obstoječe zakonodaje. Za nekatere odseke pa bo potrebno doseči soglasje o dvonamenski rabi planinskih poti. Do 15. aprila so posamezna društva imela možnost podati svoja mnenja in pripombe glede poteka trase. Več info: <http://ktk.pzs.si/novice.php?pid=10006>

TURNOKOLESARSKA USPOSABLJANJA V ORGANIZACIJI KTK

Komisija za turno kolesarstvo (KTK) organizira tri vrste usposabljanj:

- usposabljanje za turnokolesarskega vodnika I (TKV I) - **rok prijav je 19. maja 2015**
- usposabljanje za turnokolesarskega vodnika II (TKV II) - v letu 2016
- licenčno usposabljanje turnokolesarskih vodnikov - **rok prijav je 14. avgust 2015**

V letu 2015 KTK organizira usposabljanje za TKV I in licenčno usposabljanje, usposabljanje za TKV II pa bo organizirano v letu 2016. Več informacij je na voljo na spletni strani KTK.

Turnokolesarski vodnik I je usposobljen za vodenje kolesarskih tur po javnih cestah, gozdnih cestah, poljskih poteh in utrjenih gozdnih vlakih, pri čemer zahtevnost spusta ne sme preseči stopnje S3-S4. Turnokolesarski vodnik II je poleg vsega navedenega, usposobljen tudi za vodenje po stezah, pri čemer zahtevnost spusta ne sme preseči stopnje S5. Stopnje vzpona in spusta se določajo na osnovi težavnostne lestvice in določajo dolžino, višinske metre, ter zahtevnost terena, po katerem je tura speljana.

TURNOKOLESARSKI TABOR IN TURE KTK

V okviru posameznih planinskih društev se je ustanovilo že veliko turnokolesarskih odsekov (TKO), v katerih delujejo usposobljeni turnokolesarski vodniki, ki so si svoja znanja pridobili na zgoraj omenjenih izobraževanjih, ki jih organizira Komisija za turno kolesarstvo. Turnokolesarski vodniki organizirajo turnokolesarske izlete, ki so kolesarska druženja, namenjena prijetnemu preživljanju prostega časa v naravi in so namenjeni vsem ljubiteljem kolesarjenja, ki uživajo v vožnji, gibanju v naravi in spoznavanju novih krajev in prijateljev.

Komisija za turno kolesarstvo vsako leto organizira spomladansko in jesensko skupno kolesarsko turo. Spomladanska je letos že bila izvedena na Goriškem, kolesarji so se podali na Sabotin in Korado. Jesenska je predvidena za 3. oktober in se bo odvila na Koroškem. KTK prav tako vsako leto, letos že sedmič zapored, organizira turnokolesarski tabor. Letos je letos postavljen v Kranjsko goro v že tradicionalnem avgustovskem terminu, med 11. in 16. avgustom. Udeleženci so na taboru razporejeni v dve skupini glede na izkušnje in znanje na področju turnega kolesarstva. Spodnja starostna meja za aktivno kolesarsko udeležbo na taboru je dopolnjenih 15 let, mladoletne osebe pa se lahko tabora udeležijo samo v spremstvu staršev oz. drugih polnoletnih oseb - skrbnikov. Od udeležencev se pričakuje tudi ustrezna fizična pripravljenost. V času tabora se izvedejo vodene kolesarske ture, kakor tudi koristne strokovne delavnice - osnove tehnike vožnje, osnove servisiranja koles, oprema turnega kolesarja in drugo. Večeri so popestreni s kolesarskimi potopisnimi predavanji.

NAPOVED NEKAJ TURNO KOLESARSKIH TUR V OKVIRU PLANINSKIH DRUŠTEV:

- 9. 5. - Sv. Peter (888 m) na Dolenjskem (TKO PD Polet Šentrupert)
- 17. 5. - Pohorje - Ruška koč (TKO PD Ruše)
- 16. in 17. 5. - dvodnevni izlet Goriška Brda (PD Slivnica pri Celju)
- 30. 5. - 6. dan Alpske konvencije v Mojstrani, s kolesom v Krmo, Vrata in Radovno (KTK PZS)
- 6. 6. - Seminar tehnike vožnje na Krvavcu (TKO PD Kranj)
- 13. 6. - Dan slovenskih planinskih doživetij na Krvavcu (KTK PZS)
- 20. 6. - Menina Planina (TKO PD Maribor TAM)

RAZNI DOGODKI

- 6. 5. - 30. 5. **TEDEN EVROPSKIH GEOPARKOV** v Geoparku Idrija, katerega glavni namen je izboljšanje ozaveščenosti o ohranjanju in promociji naravne in kulturne dediščine ter približati geoturistične in izobraževalne aktivnosti geoparkov širši javnosti. Več o pestrem programu na www.geopark-idrija.si.
- 7. 5. - 9. 5. **59. POHOD POT OB ŽICI**. Gre za največjo športno-rekreativno prireditve pri nas, ki vsako leto privabi več kot 30.000 udeležencev. V četrtek in petek bodo pohodi, sobota je namenjena teku trojk. Prijave ter informacije na www.pohod.si.
- 23. 5. - Kulinarčni pohod po Krški poti v okviru **POSAVSKEGA FESTIVALA TEMATSKIH POTI**. Več informacij na <http://www.visitkrsko.com/posavski-festival-tematskih-poti-2/>.

DONACIJE

Za izdelavo še boljše, zanimivejše revije, dostopne širši množici, nam lahko pomagata v obliki donacije. Več informacij na spletni strani društva oziroma nam pišite na elektronski naslov revija@drustvo-strmina.si.

PLEZALSKI FESTIVAL – KING OF KANZI

23. in 24. maja bo v Kanzianibergu pri Faakerseeju na avstrijskem Koroškem plezalni festival, ki so ga poimenovali **King of Kanzi**. Kanzianiberg je eno najzgodnejših in največjih plezalskih področij v Avstriji, kjer se je plezalski razvoj pričel že v zgodnjih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Ob plezalskem tekmovanju v duhu osemdesetih bo prireditve, ki se prične že v petek zvečer, popestrena z različnimi tečaji gorniške tehnike, predavanji, modnimi revijami..., gostje prireditve pa bodo **Steve House, Angelika Rainer and Sean Villanueva**, ki jih boste lahko poprosili tudi za avtograme in posterje. Z dogodki, ki jih bodo vodili omenjeni gostje prireditve, se bodo zbirala sredstva za opremljanje tamkajšnjih plezališč oziroma zamenjavo dotrajanih varoval in sidrišč. Plezalsko tekmovanje bo potekalo v dveh kategorijah – atleti (smeri 6b+ do 8b) in klasiki (smeri 4c do 6b), plezalci bodo plezali v parih, na voljo pa bodo imeli 8 ur. Odloča skupno število preplezanih smeri, skratka gre za pravi plezalski maraton. Prijave ter informacije na www.kanzianiberg.com.

Napoved planinskih izletov v mesecu maju najdete na strani Planinske veze Slovenije -

<http://pzs.si/koledar.php?mesec=5&leto=%202015>

PLEZANJE PO »ŽELEZNIH« POTEH

Besedilo in
fotografije:
**Boris
Strmšek**
in
**Tamara
Leskovaer**

V zadnjih letih je plezanje po tako imenovanih »feratah«, kakor s tujko imenujemo zavarovane plezalne poti, pridobilo na popularnosti. Oblika gornišтва, ki je nekoč pomenila zelo zahtevne pristope čez strme stene do gorskih vrhov, ki so bili daleč stran od urbanih okolij, je z opremljanjem bližnjih in lažje dostopnih sten dobila veliko novih privržencev. Zavarovane plezalne poti so v bistvu bolj varna oblika (fizično) zahtevnega gornišтва, vsaj za običajne gornike, ki nimajo za seboj vrste izobraževanj s področja vrvnih ter plezalnih tehnik. Seveda ni vse skupaj tako preprosto, kot se zdi, tukaj gre za nekaj različnih področij. Kakor bi lahko rekli, da je razlika med alpinizmom, ki pomeni predvsem plezanje v visokogorju, ter športnim plezanjem, kjer se pleza v bolj

dostopnih in nižinskih stenah s svedrovci opremljene smeri, tako je razlika tudi med plezanjem po zavarovanih plezalnih poteh. Prav tako sedaj ločimo tiste v visokogorju in tiste v dostopnejših predelih. Če so visokogorske ferate namenjene vsestransko dobro pripravljenim ter izkušenim gornikom, pa so »nižinske« ali popularno imenovane »športne ferate« namenjene predvsem naši rekreaciji ali športnemu udejstvovanju. In prav športne ferate zaradi svoje dostopnosti privabljajo vse večje število ljudi. Čeprav so bile sprva namenjene bolj treningu za visokogorje, pa vse večjemu številu novodobnih »plezalcev« pomenijo glavno preokupacijo. Se pravi, da je neke vrste samostojna športna ali plezalna panoga.

Na splošno gre pri feratah za zelo zahtevne poti, ki so opremljene z različnimi varovali in pomagali, da jih lahko varno preplezamo, vodijo pa čez strme skalne stene. Kakor gre pri feratah v visokogorju za dostope na vrhove ali čez strme dele gora, tako gre pri športnih feratah predvsem za premagovanje težav, vrh gore tukaj ni pomemben.

Razlika med feratarstvom in prostim plezanjem v alpinizmu je predvsem ta, da pri slednjem varovala uporabljamo za varovanje v primeru padca. V gorah je teh fiksnih varoval zelo malo in jih plezalci večinoma nameščajo sproti ter jih iz stene tudi pobirajo. Pri športnem plezanju se plezalne smeri

opremijo s svedrovci, ki so fiksna varovala in omogočajo bolj varen in množičen obisk. Vendar je teh varoval vsekakor precej manj, kakor pri feratah. Ob tem, da je v alpinizmu in športnem plezanju zelo pomemben tudi način vzpona. Najbolj cenjeni so prosti vzponi, se pravi plezanje, kjer za napredovanje uporabljamo lastno moč, tehnike gibanja ter naravne razčlembe, vsa varovala pa so namenjena izključno samo varovanju. Torej nas varovala varujejo za primer padca. Če varovala, se pravi kline in podobno opremo, uporabljamo za napredovanje, je to že tehnično plezanje. In nekaj podobnega je plezanje po zavarovanih plezalnih poteh. Tukaj gre za plezanje oziroma napredovanje s pomočjo varoval in pomagal, ki so nameščena v steni – klini, jeklenica, kovinski stopi, kovinske lestve in podobno. Seveda so ferate zelo različne in najdemo tudi takšne, kjer je možno plezati prosto, predvsem v visokogorju je to večinoma mogoče, varovala pa uporabljamo le za varovanje. Pri težkih športnih feratah je takšno prosto plezanje že bolj izjema, kot pravilo. Večinoma gre za nadelane poti čez zahtevne, ponekod tudi neprehodne dele sten, pri najtežjih gre za gladke plošče in tudi previsne stene. Uporaba jeklenice je tukaj običajna in pogosto nujna.

Bistvena razlika med plezanjem in »feratarstvom« je predvsem ta, da pri slednjem nujno ne potrebujemo soplezalca. Zavarovane plezalne poti oziroma ferate lahko preplezamo tudi sami ob (samo)varovanju. Potrebujemo plezalni pas, čelado, samovarovalni komplet in primerno obutev. Za lažje ferate so dovolj gorniški čevlji, za najtežje pa že potrebujemo plezalne copate.

Pogosto si ob razmišljanju o feratah postavljam vprašanje: »Le zakaj ljudje ne hodijo raje plezat v plezališče in natrenirajo

svoje plezalske sposobnosti do te mere, da se jim ne bo treba vlačiti po jeklenicah in klinih, temveč bodo lahko plezali po naravnih razčlembah?« Potem bi vodilo razglabljanje logično do vprašanja, zakaj so sploh potrebne takšne »nazajlane« poti čez skalne stene, vendar o njihovi smiselnosti in etičnosti do narave tokrat ne bomo filozofirali. Nekaterim se zdijo neumne, nekaterim pa so všeč in to je pomembno. Vsekakor pa je najpomembnejša varnost pri vseh dejavnostih. O tem pa smo povprašali **Mija Kovačeviča**, ki ima s feratami že dolgoletne izkušnje. Je član Šaleškega alpinističnega odseka Velenje (ŠAO), kjer zadnjih sedem let opravlja naloge alpinističnega inštruktorja. Je tudi član PD Velenje, vodnik PZS kategorij A,

B, C, D, E ter inštruktor vodništva (IPV), urednik in sodelavec različnih gorniških portalov.

Zavarovane plezalne poti oziroma ferate, kakor jih popularno imenujemo tudi pri nas, niso produkt novega časa. Alpski svet jih pozna že dolgo, vodile so čez zahtevne stene in na zahtevne vrhove, sedaj pa so svojo popularnost dosegle z bolj dosegljivimi »športnimi feratami«. Kam bi jih sploh umestili v verigi gorniških športov?

Ko govorimo o feratah, imamo v mislih urejene plezalne poti, te so zahtevnejše od pohodnih poti, pa tudi od običajnih slovenskih zavarovanih poti. Ferate niso neka novodobna modna muha, prvo so nadelali že leta 1843 v Dachstein-u, ki ima ta trenutek več kot 24 ferat v svojih stenah, šele natančno 60 let kasneje so nadelali prvo v Italiji - 1903 na Marmolado. Pogosto je zmotno mišljenje, da so prišle iz Italije, je pa res da so jih v vojni vihri prve in druge svetovne vojne vojaki obeh strani nadelali

Inštruktor in vodnik Mijo Kovačević
(foto arhiv Mijo Kovačević)

ogromno, takrat seveda za potrebe transporta težke vojaške opreme na strateške točke. V današnjem času so tudi te, nekoč vojaške ferate, predvsem v Dolomitih in Karnijskih Alpah, postale del priljubljenih gorniških aktivnosti - feratarstva. Za ferate lahko z gotovostjo trdimo, da so nekaj vmesnega, niso ne pohodništvo in niso alpinizem, čeprav je v najtežjih nujno znanje nekaterih alpinističnih veščin, znanje vrvne tehnike, ter tudi dobro obvladovanje plezalne tehnike. Ferate so marsikomu odskočna deska za napredovanje - vpis v alpinistično šolo. Po težavnosti so si večinoma zelo raznolike. Na oceno težavnosti vpliva več dejavnikov, od tehnične zahtevnosti, plezalne zahtevnosti, pa do zelo pomembne psihofizične zahtevnosti neke zavarovane plezalne poti.

Kaj bi bila najpomembnejša stvar, če si nekdo želi na kakšno zahtevno ferato, nima pa nobenih tovrstnih izkušenj?

Vsak gornik ima neke cilje in želje, z dosego nekega cilja nabiramo nove izkušnje, prag naših lastnih sposobnosti pa se nam, če smo pridni (aktivni), venomer odmika navzgor. Med plezanjem težjih ferat plezalec doživlja sorodne občutke kot jih doživlja nek športni ali prosti plezalec, prej ali slej pride tudi do želje po zahtevnih (ekstremnih) feratah. Več kot imamo izkušenj iz že preplezanih ferat, bolj se zavedamo kako strmo lahko gre težavnost neke ekstremne ferate navzgor. Zavedati se začnemo tudi to, da lahko v primeru komplikacij, v primeru da omagamo, stvari gredo tudi hudo narobe. In ker so zdrsi, oziroma padci v ekstremnih feratah lahko dokaj nevarni zaradi skoraj statične zaustavitve na spodnjem sidru jeklenice, si tega zagotovo ne želimo izkusiti. Še posebej, če se zavedamo, da so lahko v ferati padci nenadni, brez opozorila, drugače kot

recimo pri športnem plezanju, ko nas počasni »navije«. Enostavno kar nenadoma se zgodi, zato bodimo zelo previdni pri izbiri naslednjega po težavnosti višjega cilja! Najpomembnejše se mi zdi, da za ture, ki so na meji naših trenutnih sposobnosti, naprosimo za spremstvo nekoga veliko bolj izkušenega. Tu imam v mislih predvsem znanje uporabe vrne tehnike in tehnične opreme ter sposobnost plezanja previsnih odsekov tudi navzdol. Pogosta težava nastane, ko nekdo želi komu pomagati, sam pa ni sposoben izvajati pomoči ali reševanja v steni. Predvsem pa se pred plezanjem prve ekstremne ferate posvetujmo z gorniki, ki so že bili v njej in jo dobro poznajo.

Kje pri nas najdemo najprimernejše tovrstne poligone za nabiranje izkušenj?

Nabiranje izkušenj je pogojeno s postopnostjo, bližnjic tukaj ni. Če smo čisti začetniki, je prvi korak tečaj iz osnov gibanja na zavarovanih poteh, potem pa vaje v čim lažjem poligonu. Pri nas je kar nekaj primernih zavarovanih plezalnih poti, kjer se je možno učiti brez psihičnega pritiska ob primerni varnosti. Prav urejenih lažjih učnih poligonov odprtega tipa - za javnost, uradno ni. Tukaj ne štejem učne poligone PZS, ki jih imamo inštruktorji na voljo na različnih lokacijah po Sloveniji za učenje vodnikov. Kot čisti začetnik bi se ob spremstvu nekoga izkušenejšega podal na vaje recimo na Skalco (Konjiška Gora),

ali na Boštjanovo ferato nad Zrečami in še kam. Pravi učni ferata poligon srednjega težavnostnega razreda imamo tik čez mejo v Lavamündu (Labot) pri Dravogradu, vendar je tam zahtevnost že nekoliko drugačna od zgoraj navedenih plezalnih poti.

Pred leti, ko smo postavili učni poligon za ekstremne ferate Gonžarjeva peč nad Vinsko Goro, je bilo nemalo zapletov, saj so si obiskovalci sprva to predstavljali malce po svoje, niso prebrali objav, niti opozorilnih tabel na vstopu v plezalni del. Do sedaj je bilo tam opravljenih ogromno vzponom, a tudi nemalo reševanj, predvsem zaradi nepremišljenosti in tudi prehude zagnanosti, ter neznanja ali celo neuporabe samovarovalne opreme. Žal sta bila dva dogodka s tragičnim koncem, plezalca sta ob tem izgubila življenje. Povsem po nepotrebnem, žal.

Gonžarjeva peč ni učni poligon za začetnike, temveč je namenjen dokaj izkušenim in tehnike plezanja veščim plezalcem, je poligon za preverjanja in priprave na dokaj resne in težke ferate. Zato bi želel apelirati na vse, ki jih Gonžarica mika, da imajo za prvi obisk obvezno spremstvu nekoga, ki obvlada vrvno tehniko (inštruktor, reševalec, alpinist ...). Pred nadelavo je bila ta stena prosto preplezana približno po trasi jeklenice, težavnost ključnih odsekov se večji del giblje okoli VI. težavnostne stopnje.

Je z uporabo samovarovalnih kompletov že narejen dovolj velik korak k lastni varnosti na feratah ali je potrebno še kaj več?

Tehnična oprema, ne glede na kvaliteto, nas sama po sebi ne obvaruje pred nevarnostmi. Največja nevarnost smo si mi sami z našim neznanjem in pomanjkanjem izkušenj, kilometrine ali nepremišljenostjo. Samovarovalni komplet v brezhibnem stanju in pravilno nastavljen zadošča za težavnosti ferat nekje od A do C težavnosti. Zelo priporočljiva je uporaba brezprstnih plezalnih rokavic, prva pomoč pa vsekakor pri plezanju sodi zraven. Ko začnemo zahajati v ferate višjih težavnosti ali morda celo v ekstremne, takrat ugotovimo, da

prej naštetu ne bo dovolj. Kot prvi nujen »dodatek« potrebujemo tretjo popkovino za počivanja. Izdelamo jo lahko iz širokega 18 mm cevastega najlonskega traku ter hruškaste vponke z matico (HMS). Izkušenejši plezalci, alpinisti in podobni gorniki pogosto uporabljamo kot tretjo popkovino kar dolg alpinistični komplet. Načeloma to za izkušenega ni narobe, dokler se zaveda nevarnosti, ki pretijo ob uporabi takega pripomočka. Nadalje, v ekstremnih feratah so odvisno od težavnosti in previsnosti nujni plezalniki - plezalni copati. Tudi vrv, vsaj vodniška, ter nekatera druga oprema in znanje alpinističnih manevrov - varovanje drugega v navezi, pomoč soplezalcu, manever reševanja padlega, manever spusta in samoreševanja. Tudi tu ni dovolj samo to, da znamo nek manever izvesti, potrebna je sposobnost prepoznavanja in zavedanja nevarnosti, ki v posamezni situaciji lahko nastanejo.

Kakšna znanja so potrebna za plezanje po najzahtevnejših feratah?

Deloma, kar se uporabe tehnične opreme tiče, sem pojasnil že v prejšnjem odgovoru. Kar se plezalnih sposobnosti tiče, pa v feratah z ocenami C ali višje že govorimo o uporabi plezalnih tehnik, v ekstremnih feratah pa še posebej. Kljub temu, da je jeklenica ves čas v dosegu roke, brez znanja tehnike plezanja tu ne bo šlo ali pa bo šlo zelo »na trdo in na tesno«. Še posebej pride to do izraza v težavnostih od D/E naprej, kjer so ključna mesta ali velik del plezalne poti lahko previsni. Prave ekstremne ferate se namreč izogibajo lažjim prehodom, speljane so čez čim bolj nemogoča mesta brez stop in nekih velikih oprimkov, so previsne in v njih se pogosto gibljemo izključno na trenje. Umetnih pomagal v obliki skob ali klinov ni. Se pravi v igri je skoraj prava plezalna tehnika, kot jo poznajo prosti plezalci.

Katere poti pri nas in v tujini bi lahko izpostavili po lepoti ter jih priporočali ljubiteljem plezanja po zavarovanih plezalnih poteh?

Pravih ferat je v tujini ogromno, že samo če pogledamo vodniček za Avstrijo ali Dolomite, se bo težko odločiti med stotinami ferat. Vsaka je po svoje lepa in niti dve si nista enaki. Velika večina tujih je izdelanih po sodobnih varnostnih pravilih in kriterijih, enako tudi učni poligon Gonžarjeva peč. Prav posebej določene ferate ne bi izpostavljaj, čeprav so mi nekatere prirasle k srcu, vendar je vse to dokaj subjektivno. Osebnostno so mi všeč dokaj težke in zahtevne ferate, take, kjer pridejo do izraza plezalne sposobnosti in ne bi želel, da se morda kdo »popari« v njih samo zaradi tega, ker so bile izpostavljene. Omenil pa bi eno, ki sodi v neko čisto drugo kategorijo, katero sem si kot vodnik pred leti šel ogledat v Avstrijo za morebitno vodenje. Nahaja se nad nekim zapuščenim rudnikom tik ob avstrijskem GRS poligonu. Celotna ferata je ena dolga prečnica v dokaj pokončni, mestoma previsni gladki steni, varovalo pa sta dve vzporedni 5 mm jeklenici na majavih klinih od katerih se vsak tretji prosto izpuli. Tista ferata je težavnosti E! Česa takega v tujini ni bilo pričakovati. Trije inštruktorji smo jo sicer preplezali z veliko pazljivosti in dobršno mero adrenalina, za vodenje pa je po mojem mnenju prenevarna. Rek »pamet v roke« v takih primerih pride še posebej do veljave.

Obstajajo kakšne šole ali tečaji, kjer se je možno naučiti vseh potrebnih veščin, ki so potrebne za plezanje po zavarovanih plezalnih poteh?

Pri PD Velenje že vrsto let v spomladanskem času organiziramo take tečaje. Letos se bosta izvajala, če bo vreme omogočalo, dva v mesecu maju: 2. maj – začetniški te-

čaj in 3. maj - tečaj za ekstremne ferate. Veščin gibanja na feratah učimo tudi na vodniških tečajih PZS bodoče in že aktivne vodnike, verjamem pa da tudi nekatera druga planinska društva organizirajo svoje tečaje ali vsaj vaje za novopečene »feratarje«. Začetnikom vsekakor priporočam, da se udeležijo katerega izmed tečajev, saj bodo tam dobili primerne informacije in napotke iz prve roke, kot tudi začeli spoznavati številne nevarnosti, ki nastopajo ob uporabi tehnične opreme. Za gibanje na ekstremnih feratah je potrebno še obsežnejše znanje in oprema, v tako zahtevnih feratah ni šale in običajno tudi ni možnosti izstopa sredi stene. In če bomo vzeli vse skupaj s pripravo dovolj resno, bo plezanje ferat lahko eno veliko zadovoljstvo in veselje še dolgo časa.

Res je tako. Vsekakor je potrebno vzeti kakršnokoli plezanje resno in se za tovrstne vzpone primerno pripraviti. Obiskati kakšen poligon, se odpraviti recimo v omenjeni Lavamünd ali pa recimo na ljubljansko Šmarno goro po zavarovani poti, ki je že primerna za nabiranje osnovnih izkušenj. Ne pozabimo zavarovano plezalno pot na Gradiško turo nad Vipavo, nekaj možnosti je tudi v dolini Glinščice nad Trstom. In če boste dobili potrebno samozavest ter osnovne izkušnje, je mogoče že čas, da se s kom izkušenim odpravite na Gonžarico. In nato dalje... ●

VAROVANJE NA FERATAH

Besedilo in
fotografije:
**Boris
Strmšek**

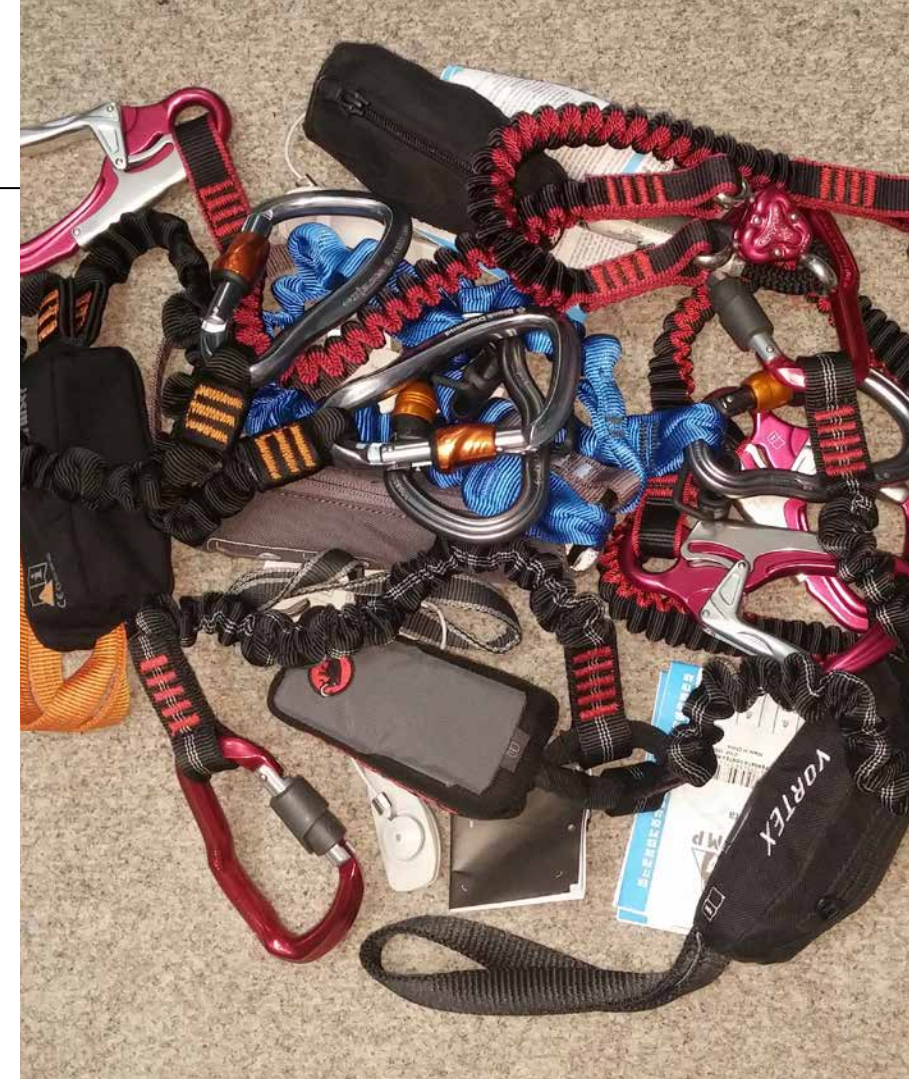
Kakor vselej poudarjamo, je varnost najpomembnejša. To seveda ne pomeni le, da ste člani gorniške organizacije in da imate dobro zdravstveno ter nezgodno zavarovanje, čeprav je treba misliti tudi na to, preden se odpravimo v naravo. Vsa našeteta zavarovanja vas ne bodo ščitila pred nezgodami, temveč le vaše sposobnosti ter – primerna oprema. **Čelada** je prvi tak del opreme, a o njej tokrat ne bomo dosti govorili. Ko le pomislite na aktivnosti, ki presegajo klasifikacijo izletov ter sprehodov, je čelada že obvezen del naše opreme. **Obutev** je tisti del opreme, brez katerega prav tako ne moremo. Skoraj nikoli, ko se odpravljamo raznim pustolovščinam naproti. Sicer sem že videl razne plezalske podvige v stilu »bosa noga«, pa se niso vselej dobro končali. Je pa seveda možno, če imate veliko tovrstnih izkušenj in utrjene podplate. Vsekakor pa so dobri gorniški čevlji za večino predpogoj za plezalske podvige na feratah. Priporočam nizke ali polvisoke gorniške čevlje, ki so namenjeni lažjemu plezanju ter imajo na sprednjem delu podplata temu primerno oblikovano gubo, obenem imajo z gumo zaščiten rob čevlja vsaj v sprednjem delu. Vsekakor za težje ferate pridejo še posebej prav plezalni copati. Izbira je vaša. Tukaj pa sedaj pridemo do glavnih delov opreme – **plezalni pas in samovarovalni komplet**. Plezalni pas je v zadnjem obdobju le sedežni, zgornji del se skoraj nikjer ne uporablja več, razen, če nosimo težak nahrbtnik, kar pa pri plezanju po športnih feratah skoraj zagotovo ne bomo. Kateri plezalni pas izbrati? Tudi tukaj je izbira vaša, znamk

in modelov je precej, mogoče le to, da naj bo obojestransko nastavljiv. Tako ga lažje naravnamo in si ga prilagodimo. Naj ima tudi nastavljive nožne zanke. Ne le za primer, če se zredimo (ali shujšamo), temveč predvsem zaradi različnih letnih časov in različne debeline obleke, ki jo nosimo.

V zadnjih letih se je z množičnostjo in novimi dognanji izoblikovalo nekaj sistemov, ki jih je prevzela večina proizvajalcev. Bilo je tudi nekaj pomanjkljivosti, ki pa jih proizvajalci odpravljajo. Ker je bilo kar nekaj primerov odpoklica tovrstne opreme, pa se je treba zavedati, da proizvajalci, ki so to opremo vzeli iz prodaje in jo uporabnikom tudi zamenjali ali vrnili denar, veljajo za resne znamke, ki jim ni vseeno, na kakšno opremo se podpišejo. Bodite previdni pri proizvajalcih, pri katerih (uradno) nikoli ne zasledite kakšne napake ter pazite se ponaredkov. To je še posebej nevarno.

Samovarovalni komplet je pogruntavščina, ki omogoča, kakor že ime pove, da se na zavarovanih poteh varujemo sami. Se pravi, da se pripenjamo na varovala, ki so nameščena na poti oziroma bolje v steni, med kar štejemo jeklenico, kline, skobe, kovinske lestve in podobno.

Glede na to, da pri nas nimamo prav veliko gorniških trgovin, je posledično tudi raznovrstnih proizvajalcev tovrstne opreme nekoliko manj, vsekakor pa dobimo dovolj za naš trg in povpraševanje. **Black Diamond** (Easy Rider, Iron Cruiser), **Petzl** (Scorpio Vertigo), **Camp** (Vortex, Matrix), **Ocun** (Taja), **Rock Empire** (Dynastop), **Mammut** (Tec Step Classic), **Edelrid** (Cable Compact) in **Singing Rock** (Tofana) so znamke z osnovnimi modeli samovarovalnih kompletov. Razlike so predvsem v izvedbi vponk (z enojnim ali dvojnim varovalom odpiranja) ter pri izvedbi blažilca za primer padca. Blaženje sile pri padcu je sedaj izvedeno večinoma s prešitimi trakovi, ki so nameščeni med zanko, s katero namestimo samovarovalni komplet na plezalni pas, in med obema krakoma varovala (vsi kompleti so narejeni v obliki črke Y – imajo dva kraka oziroma trakova za vpenjanje). Prešiti trak se ob preobremenitvi razpara in na ta način ublaži padec, vendar samovarovalni komplet po tem ni več uporaben. Drugi način blaženja je izveden z vrvjo in kovinsko zavoro (absorber), skozi katero je napeljana vrv. V primeru padca vrv zdrzne skozi zavoro, komplet pa je po padcu še vedno uporaben. Pomemben dodatek pri samovarovalnih kompletih je zanka za dodatno popkovino oziroma trak, ki ga vpenjamo na varovala za počivanje. Ta je koristna še posebej pri težjih feratah, ko moramo med plezanjem večkrat počivati. Tukaj potrebujemo dodatno najlonski trak širine vsaj 15 mm in dolžine okoli 120 cm ter dve vponki z matico. Večina trakov na kompletih je sedaj elastičnih, kar je precej bolj praktično, kot fiksni trakovi, saj se nam avtomatsko skrajšajo in je manj možnosti za zapletanje.

Na splošno sta oba modela Black Diamond priročna z unikatno oblikovanimi vponkami in verjetno trenutno najbolj popularna, sam bi izbral najraje **Easy Rider Via Ferrata**, ki ima vponke z dvojnim varovalom. Petzlov **Scorpio Vertigo WL** ima že dodano zanko za dodatno popkovino. Precej inovativen je Camp, ki je izdelal patentiran »gyro sistem«, tristranski vmesnik med varnostnim sistemom in obema elastičnima trakovima, ki preprečuje prepletanje trakov. Camp ima obenem dva modela, ki imata varnostni sistem izveden z vrvjo in zavoro, da je komplet tudi po padcu še uporaben. Vsekakor je tukaj priporočljiv model **Matrix Gyro Rewind**, ki je pa nekoliko dražji. Kar se tiče ostalih modelov, so vsi samovarovalni kompleti nekje podobni. Vse na tržišču pa seveda ustreza najnovejšim varnostnim zahtevam. Skratka, tudi tukaj je izbira vaša, verjetno bo pri nakupu odločala pripadnost neki znamki in cena. Nikar pa ne plezajte po težjih feratah z improviziranimi varovali ali celo brez! ●

S SMUČMI Z BELE GORE

Besedilo in
foto arhiv:
**Mateja
Mazgan**

Osvojiti najvišji vrh Alp, kaj šele smučati z njega... to je želja mnogih, ki smo ljubitelji gornišтва. Za takšen podvig je potrebno le nekaj volje, precej smučarskega znanja ter seveda sreče z vremenom.

Najvišjemu vrhu Alp, Mont Blancu, pravijo tudi Bela gora, s svojimi 4807 metri se mogočno dviga nad premnogimi sosednjimi vrhovi. Napačno je mišljenje tistih, ki pravijo, da je ta mogočnejši najvišji vrh Evrope, saj ga po višini močno prekaša ruski vrh, Elbrus.

Skupina osmih prijateljev se nas je podala na precej časovno kratko in tudi ne ravno v podrobnosti planirano pot. Bilo je julija, petek po službi. Ko smo se začeli

zbirati v Ljubljani, so se nekateri odpravili še na plezanje v steno pod Šmarno goro, saj je po našem mnenju bilo časa na pretek. Nato pot preko Vipave ter postanek pri kolegih kar do večernih ur. Sledila je nočna vožnja z najetim kombijem do Chamonixa. Jutro v čudovitem mestecu pod Belo goro je za nas predstavljalo prosti čas, ki se je raztegnil vse tja do sredine dneva. Nekaj pohajanja, nato smo se počasi le začeli odpravljati proti našemu cilju. Prvi del poti smo premagali z zobato železnico ter začeli hoditi šele ob pol treh popoldan. Ja, bilo bi vse normalno, če bi imeli rezervirano nočitev, tako pa smo si zadali priti na cilj kar brez spanja ter aklimatizacije.

OD KOČE DO KOČE S KRAJŠIMI POSTANKI

Do koče Tete Rousse smo šli brez večjih postankov in kmalu ugotovili, da bomo v tem tempu prehitro na vrhu, v temi, še sonce ne bo vzšlo. Sredi gora, ob koči na pečinah, smo poležavali, se sončili, kuhali juhu ter se zabavali. Pot smo nadaljevali do koče Goûter. Do tam pa se je že poznala moč višine. Koraki so postajali vedno težji, počitki med potjo pogostejši. Tako smo do lepo urejene koče prišli ob sončnem zahodu. V garderobi koče smo si po dogovoru s prijaznim osebjem lahko pridobili prostorček za počitek ter rahel spanec, saj bi v primeru, da bi nadaljevali pot, vrh osvojili v popolni temi. Počitek nam je vsekakor koristil za nadaljevanje poti do bivača, do katerega je bila pot več kot odlična. Obsijana z luno,

vidljivost takšna, da bi se dalo hoditi tudi brez luči. Tam je višina ter naša nepripravljenost že kazala svoje zobe. Vedno težje smo premagovali pobočja do bivača, do katerega smo nekako le uspeli priti v še vedno dobrem tempu. A kaj, ko smo ponovno ugotovili, da smo še vedno prehitri za vzpon na vrh. Pa tudi slabost in glavoboli so bili razlog za nujen počitek. Bivak, ki je povsem drugačen od nam poznanih, zgleda kot uta za smeti. A smeti v njem niso največja ovira, še bolj neprijeten je smrad po bruhanju mnogih, na katere višina vpliva še bolj negativno. Utrujenost, vpliv višine, mraz in še kaj so bili razlog za polurni počitek, ne glede na ves smrad ter gmoto ljudi, ki so že bili v bivaču. Ob nadaljevanju poti proti vrhu smo bili že precej nenavadnega počutja, kot bi bili zadeti od višine. Predramilo nas je sonce tik pod vrhom Bele gore.

S SMUČMI NA VRH

Prvoten načrt je bil, da bomo z vrha smučali vsi. A kaj, ko se jih je pet premislilo že v dolini. Trije smo vztrajali ter nesli smučiči proti vrhu. Zaradi hudih vplivov višine si je eden premislil ter smučič pustil pri bivaču. Takrat pa je nastopil moj ego, edine ženske v skupini. Vztrajala sem ter s trmo nastopila proti ostalim, da bom nesla smučič na vrh. Meni na ljubo se je eden le odločil, da ne bi bilo ravno dobro, da sama smučam z vrha. Smučič in pancarji so bili proti vrhu vedno težji. Greben, ki ni ravno zahteven, je postajal iz koraka v korak težje premagljiv. Za trenutek me je prešinilo, da zakaj le nosim vso to opremo s seboj, ko pa še niti ne vem, če bom lahko odsmučala nazaj. Bilo je precej poledenelo. Nekaj korakov do vrha sem opazovala tiste, katerim je bil vzpon še mnogo zahtevnejši, kakor meni. Ljudje so se premikali tudi po kolenih, vmes oma-

gali, a se znova pobrali in nadaljevali pot. Ves trud za pot, ki ni bila lahka, pot na najvišji vrh Alp brez aklimatizacije, je bil poplačan z enkratnim razgledom. Veselje je bilo nepopisno. A kmalu smo se morali raziti, dva sva bila na smučkah, ostali peš.

S SMUČMI Z VELIČASTNE GORE

Dva od osmih sva zbrala pogum ter se spustila po belih strminah Mont Blanca. Spust bi lahko bil več kot čudovit, če bi bile zanj idealne razmere. Tako pa je bilo strmo pobočje precej poledenelo, ledeniške razpoke pa so bile le še pika na i. Ob spustu sva zaradi preveč ledu ter neobvladovanja smuči morala le-te sneti ter se s pomočjo cepina ter derez prestaviti na varnejše področje. Od tam sva nato

odsmučala precejšen del spusta nazaj v dolino. Spust med nenavadnimi oblikami ledenih skal, pravih čudes narave, je bil kljub ne prav dobrim razmeram nekaj posebnega. Med potjo sva se pridružila naši ekipi, s katero smo se skupaj varno vrnili v dolino.

Povratek domov je minil ob debatah o Beli gori. Prevezlo nas je tako, da smo že začeli razmišljati o novem podvigu. In ravno ta bo kmalu izpeljan. Gore te zasvojijo, še sam ne veš kdaj. Kar ne moreš in ne moreš nehat osvajat višjih, drugačnih, zahtevnejših od tistih, ki si jih že obiskal. Vztrajaš, dokler ne dosežeš zase najvišjega cilja, katerega pa ni... Vedno pridejo novi.

Niti za trenutek mi ni žal, da sem se spustila po strminah Bele gore s smučmi. Četudi razmere niso bili ravno idealne, prisoten je bil tudi strah, na momente obžalovanje, je bil to zame kljub vsemu najlepši in najbolj poseben obisk spoštovanja vredne gore.

ŠEST VELIKIH STEN POZIMI

26-letni britanski alpinist **Tom Ballard** je 19. marca zaključil svoj zimski projekt, kjer je sam preplezal šest velikih severnih

sten v Alpah. Zadnji vzpon je opravil čez severno steno Eigerja v Švici po klasični **Heckmaierjevi smeri** (ED2, V, 60°, 1800m) in s tem postal prvi alpinist, ki je sam uspel preplezati šest velikih sten v koledarski zimi, ob tem, da je vse to opravil brez pomoči podporne ekipe.

Že v njegovih genih je zapisan alpinizem, njegova mama je pokojna britanska alpinistka **Alison Hargreaves**, ki je pred dvajsetimi leti izgubila življenje med sestopom s K2, druge najvišje gore na svetu. Tom je ob svojem zimskem podvigu povedal, da ga je k temu navdihnili knjiga francoskega alpinista Gastona Rebuffata – Zvezde in viharji (**Starlight and storms**), zato je tako poimenoval tudi svoj projekt. Rebuffat je bil prvi, ki je uspel premagati teh šest velikih sten, Tomova mama pa je bila prva, ki ji je to uspelo v eni sezoni.

Svojo samotno pot čez stene je pričel na začetku koledarske zime, 21. decembra, za začetek si je izbral Dolomite, kjer je precej domač. Lotil se je severne stene Velike Cine po smeri **Comici-Dimai** (VII, 550 m). Vzpon je uspešno zaključil po bivaku naslednji dan. Naslednji vzpon se je spet odvijal z enim bivakom, odpravil se je v Piz Badile na italijansko-švicarski meji, natančneje v **Cassinovo smer** (6a, 800 m). Vzpon je opravil 6. in 7. januarja, pred večjim sneženjem v Alpah. Na za-

četku februarja je bil spet v akciji, tokrat ga je čakal Matterhorn in njegova severna stena, ki pa je do takrat še ni poznal. 10. februarja je potreboval za **Schmidovo smer** (TD, V, 4+, 1280 m) le 2 uri in 59 minut. Skoraj mesec dni kasneje se je pričel njegov finalni zaključek projekta. Čeprav so ga čakale še tri severne stene, časa pa ni bilo več veliko, so mu razmere šle na roko. 8. marca se je odpravil v Grandes Jorasses in sicer v smer **Colton-McIntyre** (ED, V, 5+, M4+, 1000 m), ki je prav tako ni poznal od prej, po 3 urah in 20 minutah je stal na vrhu ter še isti dan sestopil na italijansko stran. Naslednji vzpon je bil zelo blizu, tokrat ga je čakala še ena njemu nepoznana stena in sicer Petit Dru nad Chamonixem. Za vzpon si je izbral klasično francosko smer iz leta 1935 – **Allain – Leininger** (TD+, V, 5c, 850 m), v kateri ga je lovil čas in vreme, a je uspel kljub sneženju proti vrhu in med spustom. Časa ni bilo več veliko, toda dan pred koledarskim zaključkom zime je opravil še s severno steno Eigerja ter tako uspešno zaključil svoj zimski projekt Starlight and Storms. Čeprav je Eiger že dobro poznal, pa je bila klasična smer iz leta 1938 še ena v nizu tistih, ki jih pred tem ni preplezal. Zato je njegov uspeh še toliko večji. Več o tem podvigu lahko preberete na www.planetmountain.com/english/News/shownews1.las-so?l=2&keyid=42610#.

SLOVENSKA SMER V STENI

Besedilo in
fotografije:
**Boris
Strmšek**

Med vožnjo smo razmišljali, če bo cesta prevozna do parkirišča pri Aljaževem domu. To običajno precej olajša stvar. Sicer bo dostop precej daljši in čas bo naš nasprotnik. V zimskih razmerah namreč velja, da pozneje prideš na rob stene, slabše so razmere. Vsaj v spomladanskem času. Ampak skrb je bila odveč, dolina je bila že povsem kopna. Tudi prvi del poti mimo Aljaževega doma proti steni je potekal po kopnem. Na sneg smo zares stopili šele blizu razcepa poti Luknja-Prag. Zrli smo v steno in ocenjevali razmere. Čeprav je bilo videti še kar nekaj snega, pa so visoke spomladanske temperature naredile svoje. Na srečo je bila severna triglavska stena ali na kratko Stena ves čas v senci, zato je bilo pričakovati dobre

razmere čez prehode v okviru Slovenske smeri, ki vodi navzgor v levem delu široke stene. V to smo se lahko prepričali že v spodnjem delu običajne poti Čez Prag, po kateri je treba sprva navzgor proti levi, da nas pripelje pod samo steno. Že tukaj ni šlo brez derez in cepina. Noč je bila na srečo hladna in to nam je šlo na roko, saj je bil sneg v zgodnjem jutru pomrznjen. Pravzaprav smo se do pravega vstopa v Slovensko smer že kar naplezali. Razmere so bile vsaj do sem dobre.

Kakor je Slovenska smer v poletnem času nekakšna preizkušnja za nekoliko boljše (pogumnejše) gornike, ki radi vstopajo v svet alpinizma, ne da bi bili za to pripravljeni obiskovati alpinistično

šolo, tako je v zimskem času ta ista smer podobna preizkušnja za vse ljubitelje zime in snega. Saj ni potrebno biti kakšen strašen alpinist, da preplezaš takšno smer, seveda pa se priporočajo primerne izkušnje. Dokler poteka plezanje brez težav in nam gre vse kot po maslu, seveda nihče ne čuti potrebe po kakšnih posebnih alpinističnih izobraževanjih. Ko pa se kaj zalomi, takrat pa nam je žal, da ni z nami nekaj več znanja. Na srečo imamo večina telefone s seboj in se gorski reševalci odzovejo brez problemov. Stroške pa tako plača zavarovalnica, država ali kdorkoli že. Takšno razmišljanje seveda ni primerno za gorski svet, vsekakor bo pametneje, če imamo dovolj znanja ter izkušenj, smo primerno opremljeni in je v navezi ali skupini nekdo, ki bo poskrbel za varnost, se pravi alpinist, inštruktor ali vodnik. Razmere so namreč lahko sila različne in se spremenijo v dnevu ali dveh od zelo dobrih do slabih in celo nevarnih. Za vzpon je najprimernejši čas ob koncu zime, ko se sneg tudi v severnih ostenjih že predela, še posebej pa je primeren pričetek pomladi, ko je tudi dolžina dneva že primerna za daljša potepanja po gorah. Med opremo naj bo tudi vrv, ki je lahko nekoliko krajša, kakšen skalni klin, koristi lahko tudi ledni vijak.

Ocena smeri IV/2, 800 m še zdaleč ne pove vsega, kar nas o vzponu zanima, preden se odpravimo tja. Glede naklonin v smeri se je treba zavedati, da bomo vsekakor plezali tudi krajše odstavke 60 in celo 70 stopinj, lahko nas čaka tudi kakšen skalni skok, kjer bo potrebno nekaj iznajdljivosti pri uporabi ledne opreme v skali.

Kar se tiče orientacije, je priporočljivo poznavanje smeri v poletnih razmerah, je pa možnih več variant. V vstopnem delu običajno krenemo levo proti macesnom, če že ni dovolj snega naravnost čez kamine, zgoraj pa je običajno najprimernejši Prevčev izstop. V zares ugodnih razmerah je zgoraj možno nadaljevati do Slovenskega stolpa ter izstopiti desno po Frelihovi prečnici in po grapi, kjer poteka tudi Zimmer-Jahnov izstop Nemške smeri. Priporoča se neposredno pred turo povprašati za razmere. In še en nasvet: če se vam že na dostopu pod steno pošteno predira sneg, se vzpon čez Steno odsvetuje. Sestop je najprimernejši za Cmirom ali pa v Krmo, kar je nekoliko logistično

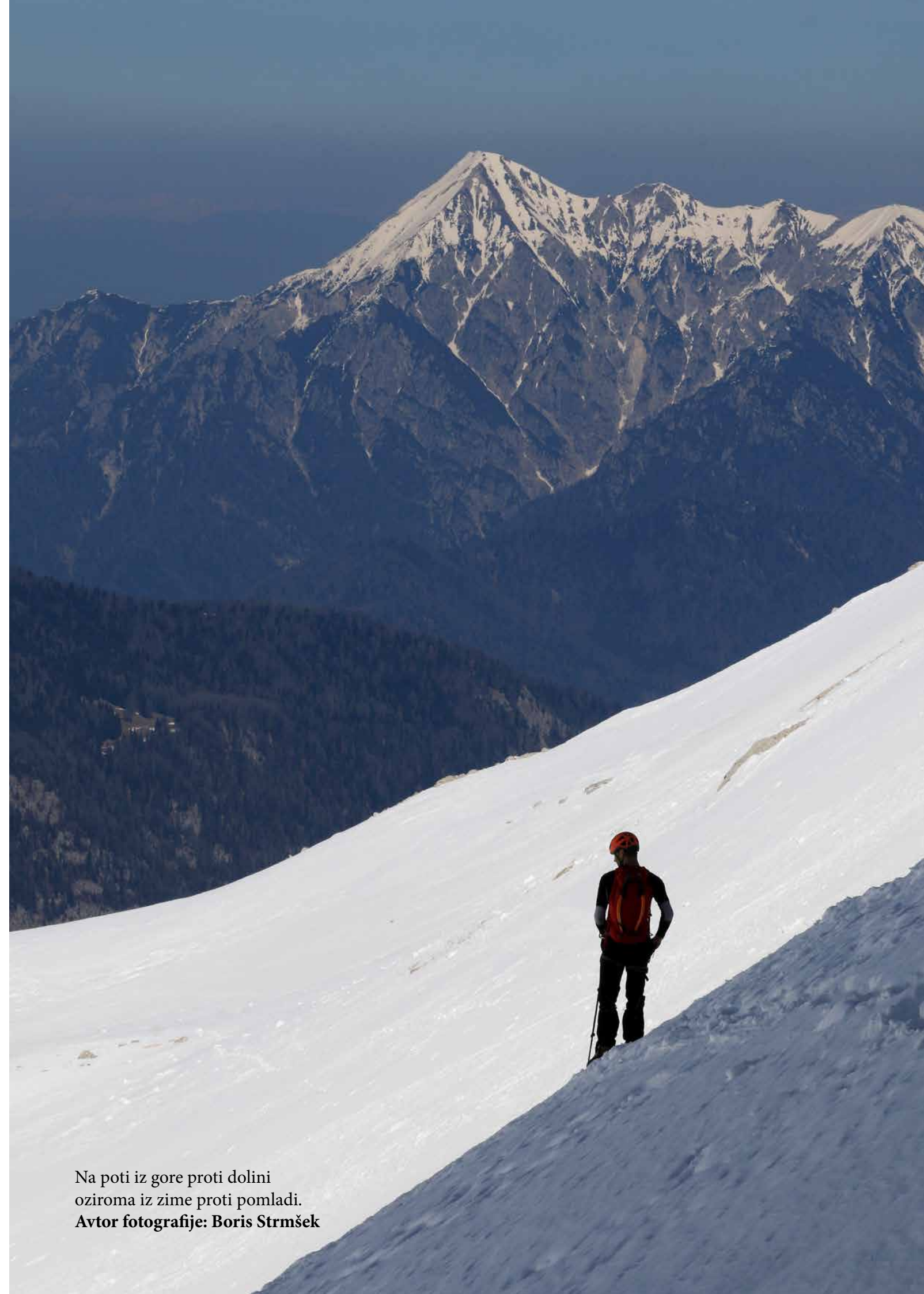

zapleteno, saj se je treba vrniti po vozilo, če ga imate v Vratih. Če ste tovorili smuči čez steno, je prva možnost najprimernejša, pa tudi za pešce je še nekako najhitrejša in najvarnejša. Čez Prag naj sestopajo samo najbolj izkušeni ter v dobrih razmerah, ko je sneg še trd.

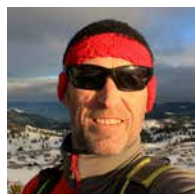
Takoj nad vstopnim žlebom krenemo levo. Na desni je Wagnerjeva grapa in Nemška smer, mogoče cilj za prihodnjič. Prečimo proti macesnom in pred njimi krenemo po žlebovih navzgor. Naši predhodniki so naredili stopinje, nekaj jih dodamo še mi. Nato nas smer oziroma prehodi popeljejo nazaj proti desni in nekoliko je treba celo sestopiti, da pridemo v grapo, ki nas pripelje do Belih plati. V mehkem snegu je tukaj lahko neprijetno. Naklonine med 30 in 45 stopinj z nekaj strmejšimi skoki. Bele plati so sicer zasnežene, toda snega ni dovolj, zato se vzpenjamo desno ob njih po strmih zasneženih razčlembah, kjer je večinoma trd sneg. Nato nas smer spet popelje nekoliko v desno v naslednjo grapo, ki se na koncu čez Bučarjevo steno povzpne do škrbine nad Slovensko grapo. Bučarjeva stena oziroma pozimi bolj žleb je pogosto kopna, tudi tokrat. Dereze in cepini praskajo po skali, varujemo se z vrvjo. Tistih nekaj neprijetnih metrov je hitro za nami in nato se zapodimo po široki Slovenski grapi navzgor proti nekakšnemu amfiteatru, nad katerim je rob stene. Desno se na robu stene dviga nad nami Slovenski stolp, mi pa zavijemo levo navzgor v ozek žleb – Prevčev izstop. Dokaj strm in trd žleb, po katerem občasno prileti nekaj snega in ledu, nas vodi do roba stene, ki je obsijan s soncem. Zares odlično plezanje se zaključi s prekrasnim razgledom in posedanjem na soncu. Kratek počitek in treba je naprej. Na vrh Triglava ali nazaj proti dolini? To pa se boste odločili sami, ko pridete na rob stene...

Na poti iz gore proti dolini
oziroma iz zime proti pomladi.
Avtor fotografije: Boris Strmšek

MAURICE HERZOG: ANAPURNA

Pripravil:
**Boris
Strmšek**

...Okrešelj, kjer smo, je popolna divjina. Še nikoli ni človeško oko gledalo gora, ki nas obdajajo. Nobena žival, nobena rastlina nima tod domovinske pravice. V jutranji jasnini to pomanjkanje slehernega žitja, ta bednost narave le še krepe našo notranjo silo. Kdo bi mogel razumeti našo vznesenost ob tem nič, ko se ljudje vendar navdušujejo le ob bogastvu in razsipnosti narave?

Prihajamo v višino Mont Blanca. Vsi sopihamo, vsak se vzpenja po svojem lastnem ritmu. Ko pridemo na sleme, je sonce vzšlo. Še pred trenutkom so bile ogromne stene mračne, strahotne, sedaj pa kar žare.

...

Z Lachenalom molčiva. V tej višini je nekaj težkega, morečega. Tokrat ne greva več nazaj. Ko bova zopet videla ostale može, bova imela zmago v rokah.

Noč bo huda!

Kraj je neverjeten, teren negotov. Zaradi vetra sneg drči po strmini in se grmadi nad najinim zavetiščem...

...

Sedaj čutiva, da sva tam. Nobena težava naju ne more ustaviti. Nič ni potrebno posvetovanje, nobeden ne bere v pogledu tovariša drugega, kot le trdno odločitev. Majhen ovinek v levo, še nekaj korakov... Vršni greben se neopazno bliža. Obiti je treba nekaj skalnih blokov. Potegujeva se kvišku, kakor pač moreva. Ali je mogoče?... Zares! Silovit veter udari v naju! Sva... na Anapurni.

...

Kot blazen se Terray požene in odločno zdrči navzdol. Kako se bo to končalo? Kako naj brez derez zavira po snegu, otrdelem od vetra? Toda Terray je prvovrsten smučar. Kot bi napravil kristianijo, se ustavi ob Lachenalu, ki je ves pretresen od hudega padca. Iztegnjen in praznega pogleda leži tam, brez cepina, brez kapuce, brez rokavic in derezo ima le še na eni nogi.

...

Nenadoma se je spustila noč. Nujno je, da se za nekaj odločimo, ne da bi izgubili le trenutek. Če ostanemo na teh pobočjih, bomo mrtvi, preden sine dan. Treba je bivakirati. Slutimo, kakšne bodo okoliščine; vsakdo izmed nas ve, kaj pomeni bivak več kot 7000 metrov visoko...

Terray prične s cepinom kopati votlino. Lachenal gre nekaj metrov naprej in stopi na razpoko, zaphano s snegom. Nenadoma s krikom izgine izpred naših oči. Stojimo brez diha: bomo našli, ali bosta našla tovariša dovolj moči, da ga s potrebnimi manevri z vrvjo spravita ven? Le majhna luknja na razpoki, popolnoma prekrite s snegom, kaže, kje se je udril. Terray zavpije:

»Hooj! Hooj! Lachenal!«

Od metrov in metrov ledu in snega pride do nas pridušen glas. Nemogoče je razumeti kaj pravi.

»Hooj! Lachenal!«

Terray nekajkrat silovito potegne za vrv; tokrat slišimo!

»Tukaj sem!...«

»Nič zlomljenega?«

»Nič! Tu bo kar dobro za čez noč! Pridite!«

...

Nismo popolnoma zakopani, toda vse je prepolno snega. Dvignemo se in pazimo, da ne zadenemo z glavami v ledeni strop, ter se poskušamo otresti. Vsi stojimo bosi v snegu. Predvsem bomo morali najti čevlje.

Rebuffat in Terray hočeta iskati, pa na lepem opazita, da sta slepa. Včeraj sta, da bi naju vodila, snela očala, kar plačujeta danes.

...

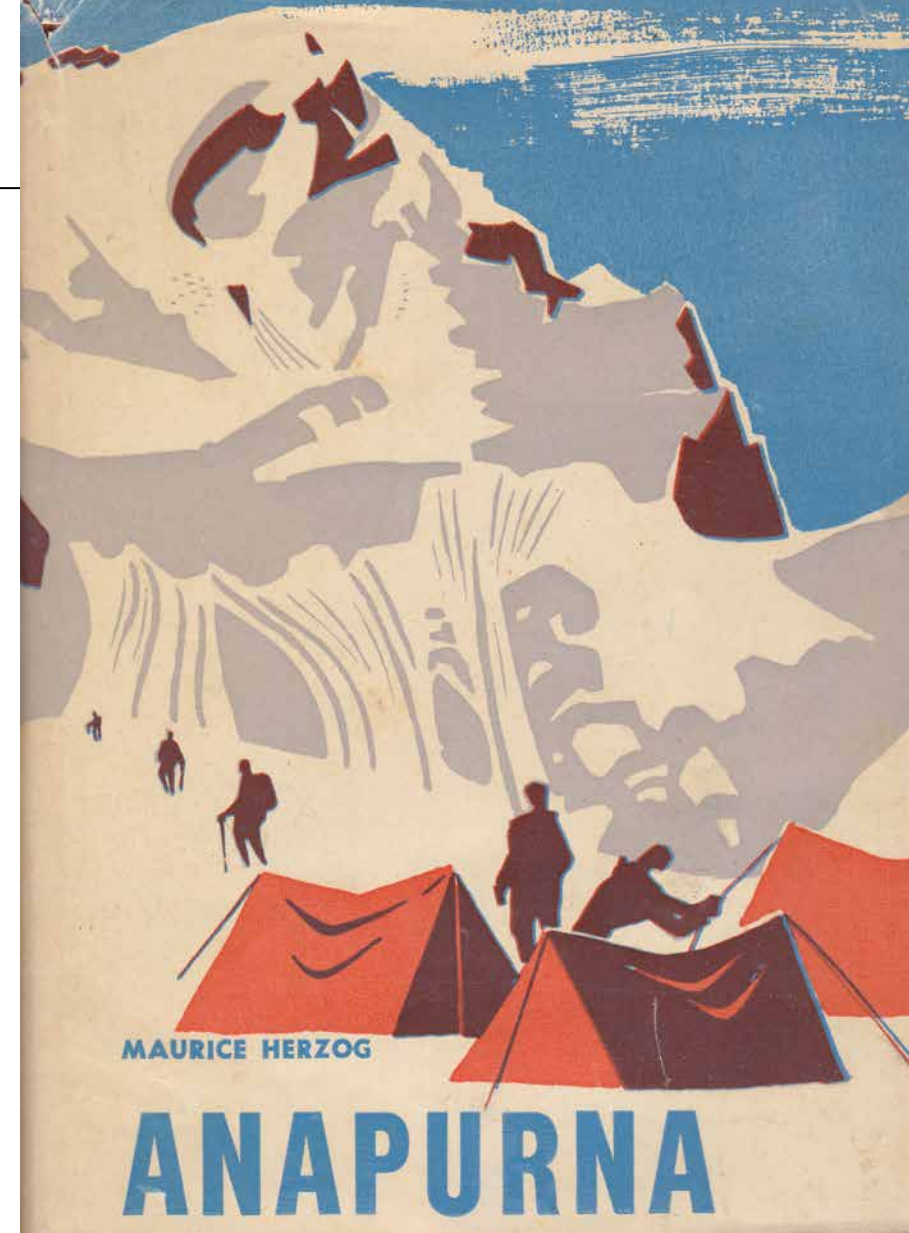
Povabim Ang-Tharkeja in oba skupaj napijeva zmagi. Ishac izrazi, kar mislimo vsi: »Vidva sta težko poškodovana, toda zmaga je dobljena.«

Kljub okolnostim je vzdušje v šotoru paradokсно veselo. Sestavimo brzozavko za Luciena Deviesa, ki jo bomo odposlali s prihodnjim slom.

»Zmaga francoske himalajske ekspedicije 1950. Stop. Anapurna premagana 3. junija 1950... Herzog«

...

To je nekaj drobcev iz legendarne knjige Mauricea Herzoga, vodje francoske odprave na Anapurno leta 1950. To je bila prva odprava v zgodovini himalaizma, ki ji je uspel vzpon na goro, višjo od 8000 m. Njihova raziskovanja, vztrajnost, pogum in dramatične dogodke je opisal v knjigi, ki je bila izdana leta 1951, leto kasneje je bil izdan angleški prevod. V Sloveniji je bila knjiga izdana leta 1956, izdala jo je Mladinska knjiga v zbirki Globus. Velja za eno najbolj branih gornjskih knjig, prodanih je več kot 11 milijonov izvodov v različnih jezikih. Francoska alpinista Maurice Herzog in Luis Lachenal sta 3. junija 1950

kot prva stopila na vrh osematisočaka Anapurna (8091 m), njun sestop pa se je sprevrgel v borbo za življenje. Lionel Terray in Gaston Rebuffat sta jima pomagala sestopiti, ob tem pa tudi sama tvegala življenje. Odprava je postavila še zanimiv mejnik, saj je Anapurna edini osemtisočak, ki je bila osvojena v prvem poizkusu, se pravi brez predhodnega raziskovanja in spoznavanja gore ter poizkusov. Drugi vzpon na vrh Anapurne je bil opravljen šele 20 let kasneje, ko so Britanci preplezali južno steno. In za konec naj omenim še zanimivost – knjiga Anapurna je bila prva gornjska knjiga, ki sem jo prebral, to je bilo pred 33 leti, ter me je pripeljala v svet alpinizma. Vsekakor ima v moji knjižnici zaradi tega posebno mesto. Knjiga je pri nas seveda že davno pošla, najdete pa jo lahko v kakšni bukvarni ali na pozabljenih knjižnih policah.

PO POTEH KARTUZIJANCEV IN KONJIŠKIH VITEZOV

Besedilo:
Tamara Leskovar

Fotografije:
Tamara Leskovar in Boris Strmšek

Najino življenje je razpeto med Mariborom in Ljubljano, katerih okolico sva že dodobra raziskala. Najraje imava sicer Gorenjsko in njen gorati alpski svet, vendar se neko junijsko nedeljo odločiva, da se srečava nekje vmes. Tokrat greva na potep po manj znanem predalpskem svetu v okolici Slovenskih Konjic in okoli bližnje Konjiške gore. Kolo v avto in sva šla novim dogodivščinam naproti.

Potepanje začnete v Slovenskih Konjicah. Parkirate v bližini cerkve na večjem parkirišču in sledite markirani poti proti Konjiški gori oziroma Stolpniku, ter sledite smeri Konjiškega gradu, enemu izmed najstarejših gradov na Slovenskem. Zgrajen je v 12. stoletju, njegovi lastniki so bili konjiški vitezi. Grad Konjice, imenovan nemško Gonobitz, stoji na kopastem hribu na severnem vznož-

ju Konjiške gore, od koder je lep razgled na Slovenske Konjice ter na del Konjiške gore. Danes je grad v ruševinah, ohranjen je le stolp. Do tja vodita dve poti, lažja in težja, kar pomeni le nekoliko bolj strma, tako da lahko naredite lepo krožno turo. V eno smer je 30 minut hoje. Če je hoje premalo, lahko svoje potepanje podaljšate vse do višine 1012 m, na Stolpnik, najvišji vrh Konjiške gore, kjer stoji 25 m visok razgledni stolp.

Midva tokrat nisva osvajala vrhov, poganjati sva želela še pedala, zato se preoblečeva v kolesarsko opremo in odkolesariva v smeri Žičke kartuzije. Pot pelje skozi Konjiško vas proti Žičam in naprej po dolini Sv. Janeza Krstnika ter mimo cerkve Marijinega Obiskanja v Špitaliču, zgrajene okoli leta 1190. Žička kartuzija stoji umaknjena od civilizacije, v zavetju narave, kamor so se po svoj mir in meditacijo umikali menihi. Ves čas sledimo malo prometni asfaltni cesti, ki vodi po obronkih Konjiške gore. Pred Žičko kartuzijo, na obrobju vasi Špitalič, vas pričaka najstarejša gostilna na Slovenskem z imenom Gastuž. Obratuje že vse od leta 1467. Vabi nas z omamno dišečimi zeliščnimi vrtovi pred vhodom v Žičko kartuzijo. Po ogledu samostana se le ustavite tam in poskusite njihove slastne dobrote. Midva sva se okrepčala z odlično špargljevo in cvetačno juhuco ter božansko jagodno torto z vanilijo. Tudi za mesojedce pripravijo prave pojedine.

Žička kartuzija je kartuzijanski samostan, ustanovljen daljnega leta 1160. V njem je danes lepo urejenih kar nekaj prostorov z različnimi muzejskimi zbirkami, audio vodič pa vas popelje skozi življenje menihov v tistih davnih časih. Kot zanimivost, v Žički kartuziji je začetek zeliščarstva in zdravilstva na Slovenskem.

Kartuzija je vsekakor vredna obiska in daljšega ogleda. V današnjem času se čez poletje ob nedeljah pod oboki razvalin nekdanje cerkve Sv. Janeza Krstnika odvijajo poročne slovesnosti. Zelo romantično. Povpraševanje je veliko, tako se je potrebno najaviti kar nekaj mesecev prej.

Kolesarski potep nadaljujete po cesti mimo Žičke kartuzije. Pognali se boste v dobre tri kilometre dolgi klanec proti vasi Sojek in naprej do vasi Črešnjice. Od tukaj sledi daljši spust s pobočij Konjiške gore in prevetritev do regionalne ceste Frankolovo – Zreče. Desno proti Zrečam in še dobrih 10 km sivih cestnih kilometrov kolesarjenja gori in doli vse do Slovenskih Konjic.

Športno kulturni kulinarčni krog je tako sklenjen. Vse skupaj dobra urca hoje in nekaj čez 30 kilometrov kolesarjenja. Izlet je primeren tudi za družine z otroki, vendar se je v tem primeru bolje vrniti iz Žičke kartuzije po isti poti. Postanek v gostilni Gastuž pa toplo priporočam, prej le preverite odpiralni čas in morda vnaprej rezervirajte mizo. V Slovenskih Konjicah lahko obiščete še Dvorec Trebnik, ki slovi po izdelavi naravnih proizvodov, to je naravne kozmetike, naravnih izdelkih za dom in naravnih prehrabnih dobrotah. Dvorec leži na obrobju nekdanj bogatega parka z botaničnimi drevesnimi vrstami in grmovnicami, okrasnim ribnikom ter pripadajočimi zgradbami, oranžerijo in vrtnarijo, ki pa so danes zapuščene ali pa imajo drug namen.

Pa srečno!

FERATANJE OB POLNI LUNI NAD VIPAVO

V ponedeljek, 4. maja se dobimo ob 18. uri v lokalu pri kampu Tura nad Gradiščem. Na sporedu bo nekaj plezanja, ponavljanja in spoznavanja tehnike varovanja pri športnem plezanju in pri plezanju po feratah - zavarovanih plezalnih poteh. Za vrhunec druženja se bomo ob siju zvezd in polne lune povzpeli po zavarovani poti na Gradiško turo. Obvezna je oprema za plezanje zavarovanih plezalnih poti in čelna svetilka. Sodelovanje na lastno odgovornost, predhodne prijave niso nujne, prijavnine ni. V primeru slabega vremena se dogodek prestavi za kakšen dan. Vabljeni!

PLEZALSKO- JADRALSKA PUSTOLOVŠČINA MED OTOKI

Bi radi uživali v jadranju in obenem božali topel apnenec jadranskih otokov ter razgibane obale? Bi kombinirali morske aktivnosti s plezalskimi in pohodniškimi podvigi? Če ste pripravljeni sprejeti takšno kombinacijo pustolovščin, bo program **CLIMB & SAIL** vsekakor pravi za vašo dušo. Od **23. do 26. maja 2015** se odpravljamo med jadranske otoke in obalo, kjer bomo jadrili, plezali, obenem so možnosti tudi za pohodniške ture in raziskovanja. Z izkušenimi jadranci ter inštruktorji plezanja se boste odpravili aktivnim doživetjem naproti. Pripravljamo štiridnevni termin, kjer boste lahko doživeli veliko zanimivega in preživeli čas v dobri družbi.

Za vse informacije pišite na Društvo Strmina
info@drustvo-strmina.si,
ali pokličite na telefon 030 666 900.

- maj/junij – Monte Rosa - Dufourspitze (4632 m)
- maj/junij – Grossglockner (3798 m)
- maj/junij – tečaj športnega plezanja in gibanja po feratah
- junij – s kolesom čez Pohorje
- julij - Gran Paradiso (4061 m)

